

PIRICSEI MESEVÁR ÓVODA
4375 Piricse, Arany János utca 4.
Tel.: 06 (42) 510 333

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Intézmény OM - azonosítója: 202118	Készítette: óvodavezető aláírása
Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások:	
Egyetértését kinyilvánító: fenntartó aláírása	
Hatályos: a kihirdetés napjától 2018.	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: www.piricse.hu	
Eredeti példány: 2 db	
Iktatószám: / 2018	

Tartalom

1	Bevezető	4
2	A pedagógiai program jogszabályi háttere:.....	4
3	Az óvoda jellemző adatai	5
4	PIRICSEI MESEVÁR ÓVODA - A mi óvodánk	5
5	GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	7
5.1	Gyermekkép.....	7
5.2	Óvodakép.....	7
5.3	Nevelési alapelveink.....	8
5.4	Célkitűzéseink	9
5.5	Az óvodapedagógus módszerei	9
5.6	Értékek, amelyek közvetítését vállaljuk	9
6	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	11
6.1	Az óvodai élet megszervezése	11
6.2	Személyi feltételek	11
6.3	Tárgyi feltételek.....	14
6.4	A csoportok megszervezése.....	14
6.5	A napirend kialakításának alapelvei	14
7	A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTÁCIÓI	16
7.1	A nevelő munka tervezése.....	16
8	AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI.....	19
8.1	Az egészséges életmód alakítása:	19
8.2	Az egészséges életmód alakítása	19
8.3	Az óvodapedagógus feladatai:	19
8.4	Az egészségfejlesztés területei:	19
8.4.1	Testápolás, tisztálkodás, egészségmegőrzés	20
8.4.2	Öltözködés, szokáskialakítás:.....	20
8.4.3	Egészséges táplálkozás szokásainak alakítása	20
8.4.4	Mozgás, testedzés igényeinek, szokásainak alakítása	21
8.4.5	Alvás, pihenés szokásainak alakítása	21
8.4.6	Személyi higiéné	21
8.4.7	Testi és lelki egészség fejlesztése.....	22
8.4.8	Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás.	22
8.4.9	Betegségmegelőzés	22
8.5	Az érzelmi, az erkölcsi és a értékorientált közösségi nevelés	23
8.6	A befogadás	24
8.7	Az értékelés és jutalmazás	25
8.8	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:	26
8.9	Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	26
8.10	Célunk a tanulási motívumok fejlesztése:.....	28
8.11	Célunk az értelmi képességek fejlesztése:	28
8.12	Célunk a szociális képességek fejlesztése:	28
9	AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI, SZÍNTEREINEK BEMUTATÁSA, AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	29
9.1	A játék, szabadjáték	29
9.1.1	Gyakorló vagy funkciójáték	31
9.1.2	Konstruáló játék	32
9.1.3	Szimbolikus játék	33
9.1.4	Szerepjáték	33

9.1.5	Szabályjáték.....	35
9.1.6	A játékok komplexitása	36
9.2	Verselés, mesélés	36
9.3	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	38
9.4	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	40
9.5	A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.....	41
9.6	A tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése	41
9.7	A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása	42
9.8	Mozgás.....	43
9.9	Helyi sajátosságaink, tárgyi felszereléseink:	45
9.10	A külső világ tevékeny megismerése	45
9.11	Környezetvédelem.....	48
9.12	Munka jellegű tevékenységek	49
9.12.1	Önkiszolgáló munka	49
9.12.2	Udvari, kerti munka	50
9.13	A tevékenységekben megvalósuló tanulás	51
9.14	A tanulás lehetséges formái az óvodában:	52
10	Az óvoda hagyományos ünnepei	54
10.1	Hagyományos rendezvényeink, programjaink, ünnepeink:	54
10.2	Kistérségi mesemondó délelőtt és rajzkiállítás	55
11	Inkluzív pedagógia – Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással - a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	56
11.1	A kiemelt figyelmet igénylő gyermek típusai:	56
11.2	A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek	56
11.3	A hátrányos helyzet leggyakoribb okai	57
11.4	Az óvodai hátrányok rendszere	59
11.5	Integrációs és képesség kibontakoztató felkészítés rendje.....	61
11.6	A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése	62
11.7	Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés - a tehetségígéretes gyermekek felismerése 64	
11.8	A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	67
12	A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek.....	68
12.1	Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén:	69
13	AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	72
13.1	Óvodán belüli együttműködések:	72
13.1.1	Közös programok.....	73
13.2	Az intézmény külső kapcsolatai	74
14	IRÁNYMUTATÓ DOKUMENTUMOK A PIRICSEI MESEVÁR ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ	76
15	FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM	77
16	LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	78

1 Bevezető

**„Nem az a faj a túlélő, amelyik a legerősebb, még csak nem is az, amelyik a legintelligensebb, hanem az, amelyik képes reagálni a változásokra.”
(Charles Darwin)**

Felgyorsult és változó világunkban a modern élet stressz hatásaival szemben különösen óvni és védeni kell gyermekeinket. Egyre nagyobb a szülők és az óvodapedagógusok felelőssége, hogy megőrizzük a gyermekkor nyugalmát, derűjét, ugyanakkor felvértezzük a gyermekeket mindazokkal a tapasztalatokkal, amelyekkel eligazodhatnak a világban.

A mai gyermekek szükségletei, az egyén boldogulásához szükséges személyiségjegyek hangsúlyai a társadalmi folyamatok hatására változnak. A változásokhoz való ésszerű alkalmazkodás pedagógiai hangsúlyváltozásokat is eredményezett. Egyetlen óvoda sem hagyhatja figyelmen kívül az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramját, minden óvodában ehhez igazodva azonos alapról indulva kell eleget tenni a világot ma jellemző sokszínűség elvárásainak. Programunk egy lehetőség a sok közül. Pedagógiai hangsúlyai: a gyermekek egyéni különbségei, a családi nevelést kiegészítő szocializáció egy sajátos természeti és társadalmi közegben, számítva a szülők együttműködésre.

Programunk a gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítésére törekszik, épít tulajdonságaikra, viselkedésükre, érdeklődésükre, korábbi ismereteikre és tapasztalataikra.

Bízunk abban, hogy a hozzánk járó gyermekeknek életre szóló élményeket és ismereteket nyújtunk felvértezve őket azokkal a képességekkel, melyekre szükségük lesz e gyorsan változó világunkban.

2 A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A kormány .../2013. (III.31.) rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996. (VIII. 28.) MKM rendelet módosításáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- A Piricsei Mesevár Óvoda hatályos Alapító Okirata

3 Az óvoda jellemző adatai

Az intézmény hivatalos elnevezése:

Piricsei Mesevár Óvoda

Az intézmény címe és elérhetősége:

Piricse, Arany János u. 4.

Székhely: 4375 Piricse, Arany János u. 4.

E-mail: piricseovoda@gmail.com

Az óvoda fenntartója, címe és elérhetősége:

Piricse Község Önkormányzata (4375 Piricse, Petőfi u. 11.)

Telefon: (42) 280 – 300 E-mail: piricse.hivatal@freemail.hu

4 PIRICSEI MESEVÁR ÓVODA - A mi óvodánk

A településen 1954-ben kezdte el működését az első óvoda írásos feljegyzések alapján. Az Óvodai Törzskönyvekben 1965/66-os nevelési év jelenik meg először. Az első óvodai csoport 1954-ben alakult meg a falu Községházában egy csoportszobával, kb. 20 fős létszámmal, 1 óvónővel és dajkával, főzőnővel. Később az épületet többször bővítették, felújították.

1973-ban 2 csoportra bővült az óvodai csoportok száma. Az elkövetkező években folyamatosan nőtt az óvoda iránt érdeklődők száma.

1976-tól már három csoportszoba és mellékhelyiségek voltak kialakítva az épületben.

1980-91-ig a Nyírpilisi Óvoda – tagóvodaként - közös irányítás alatt a Piricsei Óvodához tartozott.

1991-től a Piricsei Általános Iskola tagintézményeként működött tovább.

1992-ben az épületet felújították, korszerűsödött a fűtés, kicserélődtek a régi, nem biztonságos nyílászárók. E kisebb átalakítások azonban nem változtattak a csoportszobák, mellékhelyiségek méretein. Továbbra is szűkösek, sötétek voltak, újabb felújítást igényeltek. Statikai vizsgálat alapján az épület alap nélküli volt,- életveszélyessé vált. Tornateremmel nem rendelkezett az épület. Az óvodás gyermekek száma folyamatosan növekedett, szükségessé vált újabb csoport létrehozása (2001/2002). Az újabb csoportszoba és mellékhelyiségeinek kialakítását az óvoda épületével összeépített, addig kihasználatlanul álló épületrész összenyitásával sikerült biztosítani. Funkcióját tekintve ez sem felelt meg a követelményeknek, de a gyermeklétszám növekedése miatt ez tűnt a legmegfelelőbb megoldásnak.

2001/2002. évtől a 4. csoport folyamatosan működött így biztosítva azt, hogy nem kell a 3-4 éves gyermekeket férőhely hiányában elutasítani.

Községünkben már ekkor meglehetősen magas a roma lakosok száma. Ebből eredendően az óvodás gyermekek között is közel 60% volt a roma gyermekek aránya. Ez az arány-védőnői adatok alapján-az elkövetkező időkben tovább növekedett. E problémákat felismerve jutottak el oda, hogy az első és legfontosabb lépés a roma gyermekek bekerülési lehetőségeinek biztosítása kell, hogy legyen. Sajnos férőhely hiányában ez nem volt lehetséges.

Intézményünk a Mesevár Óvoda, Piricse, Arany János u. 4. szám alatt helyezkedik el. 2004 és 2007 között épült, megfelel az intézmény típussal támasztott követelményeknek:

- 5 csoportszobával, hozzátartozó mosdókkal és öltözőkkel, egyéb helyiségekkel, és tornaszobával rendelkezik, amely alkalmas a mozgásos és zenés tevékenységek, valamint ünnepélyek, rendezvények, szülői értekezletek lebonyolítására is.
- Fejlesztő szobánk lehetőséget teremt az egyéni fejlesztésekre, logopédiai és gyógypedagógiai ellátásokra is.
- Tágas játszóudvar áll rendelkezésünkre és így, akár mind a 140 gyermek egyszerre tartózkodhat a szabadban, amelynek az egészséges életmódra nevelésben is kiemelt szerepe van. Udvarunkat az EU szabványnak megfelelően alakítottuk ki, melynek során a gyermekek fejlődését segítő, biztonságos játszó szerkekkel szereltük fel. A megfelelő tanúsítvánnyal rendelkező udvari játékaink telepítése és felújítása folyamatos.

Intézményünk a Piricsei Mesevár Óvoda 2013. január 1. óta működik szakmailag önálló nevelési intézményként. Korábban az Eötvös József Általános Iskola intézményeként működött.

Óvodánk a családi nevelés kiegészítője, azon gyermekek részére, akik a harmadik életévüket a felvételétől számítva fél éven belül betöltik, illetve a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, a mi feladatunk az, hogy minden gyermek számára egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést biztosítsunk.

Az egyéni bánásmód elvét alkalmazva csökkentjük a meglévő hátrányokat, nem adunk helyet semmiféle előítéletnek.

5 GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

5.1 Gyermekkép

A 3 – 7 éves életkori szakasz a gyermek fejlődésében, személyisége alakulásában az egész életére meghatározó, megismételhetetlen lehetőségeket rejt.

Az óvodás gyermek gyorsan és intenzíven fejlődő személyiség, fejlődését meghatározzák a veleszületett genetikai adottságok, az érés törvényszerűségei valamint a környezeti hatások.

Az óvodás gyermeknek életkori sajátosságai és egyéni igényei alapján testi és lelki szükségletei vannak. Testi szükségletei a gondozás, a táplálkozás, a tisztálkodás, az öltözködés, a mozgás, a pihenés. Lelki szükségletei a szeretet, az érzelmi biztonság, a türelem, a megértés, az elfogadás, a tisztelet.

Jellemzője a sokirányú érdeklődés a környező világ megismerésére. Nagy mozgásigénye során fejlődik érzékelése, észlelése, akarati tulajdonsága, szociális képessége. Alapvető tevékenysége a játék, mely sokoldalú tapasztalást biztosít számára, fejlődik anyanyelvi kultúrája.

A Mesevár Óvodában a Pedagógiai Program megvalósításával az óvodáskor végére olyan gyermekeket kívánunk nevelni, akikre jellemző:

- az összerendezett, harmonikus mozgás,
- nyitott új ismeretek befogadására,
- a differenciált érzékelés és észlelés,
- a kialakult testséma, én-tudat és téri tájékozottság,
- a tanulás alapját képező szándékos figyelem, feladatértés, feladattartás, és feladattudat.
- együttműködés a társakkal, felnőttekkel.

5.2 Óvodakép

Óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig.

A gyermeki tulajdonságok, készségek és képességek alakítása optimális feltételekkel, vidám, boldog, örömteli, szabad, játékos, bizalmas óvodai életben valósulhat meg, minden esetben igazodva a gyermek személyiségéhez, szükségleteihez, képességeihez. Az óvoda három főszereplője, a gyermek, az óvodapedagógus és a szülő.

A gyermek nevelése a család joga és kötelessége. Az óvoda kiegészítő, segítő, hátránycsökkentő szerepet tölt be. Óvodapedagógusaink megismerik és figyelembe veszik a családok eltérő nevelési szokásait.

Óvodánk nyitott a szülők számára, betekintést nyerhetnek gyermekeik óvodai életébe, szülői értekezletek, fogadó órák, közös programok, nyíltnapok és ünnepek alkalmával.

Az Óvodában dolgozó óvodapedagógusok és alkalmazotti közösség tagjai is megtalálják az óvodások fejlesztésének szépségét, egyediségét, valóra tudják váltani emberi és pedagógiai törekvéseiket.

Óvodánk az Országos Óvodai Alapprogramban meghatározott alapvető óvodai funkciók ellátását valósítja meg, melyek a következők:

- óvó, védő,
- szociális,
- nevelő és személyiségfejlesztő funkciók.

Az Intézményünkben olyan óvodapedagógusok dolgoznak, akik a gyermekek személyiségének sajátosságait, megfelelő módszerekkel, sokoldalúan elsősorban játékokon keresztül tárják fel, fejlesztik.

Ez alapján az óvoda gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkörről, sokszínű, életkor specifikus tevékenységekről, kiemelten a játéktevékenységekre.

Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

5.3 Nevelési alapelveink

- Az óvodapedagógus az egész nap folyamán harmóniát, érzelmi biztonságot, elfogadó légkört teremt.
- A gyermekeket egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására neveli.
- Az egyéni képességek differenciált kibontakoztatása érdekében, az óvodapedagógus alkalmazza a differenciálás megfelelő módját, formáját.
- A teljes személyiség fejlesztése játékkal, mozgással, örömmel végzett tevékenységekkel.
- A ránk bízott gyermekeket szeretet, türelem, megértés és tisztelet veszi körül óvodánkban.
- Az óvodapedagógus és más alkalmazottak személyisége, magatartása, tevékenysége modellt nyújt a gyermekek számára.
- Az óvodáskorú gyermekek védelme, esélyegyenlőségének biztosítása, jogainak érvényre juttatása a nevelés és a törvények adta eszközökkel. Egyenlő hozzáférés biztosítása minden gyermek számára.
- A gyermekek érdekei elsődlegesek, mindenekfelett állóak.
- **Kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek számára a szükséges segítség, gondozás, nevelés biztosítása.
- Innovatív pedagógiai törekvések érvényesítése a gyermekek érdekében.

5.4 Célkitűzéseink

- Az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése az életkori, egyéni sajátosságaik, szükségleteik figyelembevételével, **a családi nevelést kiegészítve.**
- A sikeres iskolakezdéshez szükséges testi, lelki, szociális és értelmi érettség kialakítása, az iskolai tanulási zavarok prevenciója játékon, valamint tevékenységen keresztül.
- A gyermekek egyéni fejlettségéhez, igényeikhez, szükségleteikhez, érési tempójukhoz igazodó, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó differenciált személyiségfejlesztés.
- **Hátránykompenzálás és tehetséggondozás** a tanuláshoz szükséges képességek és részképességek megalapozása a játékban és szervezett tevékenységekbe ágyazottan.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek inkluzív nevelése.

5.5 Az óvodapedagógus módszerei

- Tudatosan tervezi a tevékenység céljainak megfelelő módszereket, eszközöket, szervezési módokat.
- Többféle módszertani megoldásban gondolkodik. Az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazza módszereit.
- A módszereket az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak, céljainak és a gyermekek fejlettségének megfelelően alkalmazza.
- Az életkori sajátosságok figyelembe vételével választja meg a tevékenységek során alkalmazott módszereket.
- Felhasználja a mérési és értékelési eredményeket saját pedagógiai gyakorlatában.
- Pedagógiai munkájában nyomon követhető a PDCA-ciklus.
- Alkalmazott módszerei a tanítás-tanulás eredményességét segítik.
- Pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik, amelyek alkalmasak az önellenőrzésre, önértékelésre.

5.6 Értékek, amelyek közvetítését vállaljuk

- Szeretet, család
- Elfogadás és tisztelet
- Bizalom
- Egészséges életmód
- Anyanyelvi kultúra
- Tapasztalatszerzés
- Viselkedés kultúra

- Rendszeretet
- Esztétikai érzék
- Természetvédelem-környezettudatosság
- Hagyományok
- Hazaszeretet, nemzeti identitástudat
- Keresztény kulturális értékek

6 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

6.1 Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. Csoportos tevékenységek esetén is figyel az egyéni szükségletekre, és a gyermekek egyéni igényeinek megfelelő módszerek, eljárások alkalmazására. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Kapcsolatépítésre törekszünk a külföldi magyar óvodákkal, a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében.

6.2 Személyi feltételek

Az óvoda arculatában meghatározó jelentőségűnek tekintjük dolgozóink felkészültségét, emberi értékeit.

Az **ideális óvodapedagógus** az alapvető **humanista értékek** hordozója, amelyhez megfelelő szakmai felkészültség társul, s ez mindennapi pedagógiai tevékenységében kifejeződik. Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák elfogadása jellemzi.

A nevelőtestület **közös értéknek** fogadja el, a toleranciát, empátiát, egymás segítségét, együttműködést, egymás véleménye iránti megértést, az emberi méltóság tiszteletben tartását, az esztétikus óvodai környezet jelentőségét, a nevelői tevékenység rugalmasságát, a helyzethez és a gyerek egyéni jellemzőihez történő alkalmazkodást, felelősségtudatot, az önművelési – önfejlesztési igényt.

Ezeken túl meghatározó személyiségjegye kell, hogy legyen a **demokratikus nevelési stílus**, amely ösztönzi a gyerekek kezdeményezéseit, messzemenően figyelembe veszi szükségleteiket.

A gyermeki tevékenykedtetést, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatot tartja szem előtt, melyet a nevelés szerves részeként kezel.

Tudatosan törekszik a gyermekek motiválására, aktivizálására.

Pedagógiai terveit a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgálja.

Alapelvei az elismerés, a dicséret, az elfogadás. Körülötte a légkör oldott, bizalom teli, barátságos, melyre jellemző a csoport érzelmi kiegyensúlyozottsága, a közepes vagy alacsony zajsztint, az elmélyült játék, megfelelő viselkedés.

Az óvodapedagógus feladatai

Az óvodapedagógus bánásmódja, az eltérő szükségletek, érzelmi állapotok és hangulatok iránti toleranciája a gyerekek egymás közötti kapcsolatában mintát jelent. Az, hogy az adott helyzetben mi tűnik a leginkább megfelelőnek, a tevékenység tartalma, a gyerekek életkora és sajátosságai, eddigi tapasztalatai és elképzelései alapján alakítja ki.

Pedagógiai munkája során képes építeni a gyermekek más forrásokból szerzett tudására. Saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti.

Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.

Munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál, fogalomhasználata pontos, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó, példaértékű. Tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját.

A rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket, digitális anyagokat és eszközöket is ismeri, kritikusan, céljainak megfelelően használja.

Munkájában alkalmaz új módszereket, tudományos eredményeket és részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.

Óvodai tevékenységei során felmerülő/kapott feladatait, problémáit önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi.

A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.

Fontos a nevelőtestület önálló alkotó óvodapedagógiai munkájának segítése és értékes szakmai ötletek közkinccsé tétele, valamint az új kolléganők óvodánk közösségébe való beilleszkedésének támogatása.

Az óvodába érkező gyermekek alapos megismerésének és szakszerű fejlesztésének alapvető feltétele az óvodapedagógusok folyamatos önképzése, továbbképzése, önálló tanulása. Ennek megvalósítását szolgálja az óvodapedagógusok továbbképzési terve. Az alkalmazott pedagógiai módszerek a kompetenciafejlesztést támogatják.

Cél:

A program megvalósítását segítő szakvizsgák, további szakképesítések, megszerzése (fejlesztőpedagógus, óvodapedagógus). Pedagógiai iskolák és Szolgáltatók által meghirdetett szakmai programokon, előadásokon, továbbképzéseken, országos szervezésű rendezvényeken való részvétel, az elméleti ismeretek mellett a tanultak gyakorlati alkalmazása.

Rendszeresen tájékozódik a pedagógia tudományára és az óvodapedagógiára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.

Az óvodánkban folyó belső továbbképzések alapját a bemutató foglalkozások, a beszámolók, a munkaközösségi foglalkozások adják, ezek szintén részét képezik az éves munkatervnek, és segítik az óvodapedagógiai változásokkal történő lépéstartást.

A bemutató foglalkozásokon való részvételi lehetőség igény és érdeklődés szerint, kölcsönös betekintési alkalmat ad egymás nevelőmunkájába.

A dajkák a munkájukat a gyerekek napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógusok irányítása mellett végzik, egyértelműen elkülönítjük mely esetben kompetens, mely esetekben segítő a szerepkörük.

A dajka kompetens szerepkört tölt be:

- az óvoda óvó-védő funkciójának teljesítése során
- a gyermekekről kapott információk felettesei felé való továbbításában
- az óvoda vagyon- és állapotvédelmében
- a névre szóló, hitelesített munkaköri leírásában rögzített feladatok önálló, szakszerű teljesítésében
- minden olyan esetben, amikor felettesei – óvodavezető, óvodapedagógus munkaköréből adódó, „Egyéb rendelkezések” alatt feltüntetett feladatokkal bízzák meg
- megszerzett szakmai ismeret- és tudásanyagának a gyakorlati munkájába való beépítésében
- munkakapcsolatainak kiépítésében, ápolásában
- saját élményű tapasztalatainak átadásában
- saját elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítésében
- lelki egészségének védelmében

A dajka segítő szerepkört tölt be:

- az óvoda alap- és kiegészítő feladatainak teljesítésében
- az óvoda nevelő-személyiségfejlesztő funkciójának betöltése során
- az óvoda minőségi szolgáltatást nyújtó feladatainak ellátása kapcsán
- az óvoda által kitűzött minőségcélok elérésében
- a gyerekek hátránykompenzálásának folyamatában
- a gyerekek egyéni bánásmódot igénylő feladatellátása során

Az **alkalmazotti közösség** tagjaitól is elvárjuk, hogy munkájukkal, magatartásukkal, személyes példájukkal segítsék megvalósítani nevelési feladatainkat:

- Ismerjék meg nevelési elveinket, csoportjaik nevelési terveit, működjenek együtt az óvodapedagógusokkal.
- Aktívan vegyenek részt a csoport életében.

- Ismerjék meg a csoportjuk napirendjét és a csoporton kívüli feladataik végzésével a gyermekek napirendjéhez alkalmazkodjanak.
- Munkájukban tükröződjön a gyermekek szeretete, elfogadása, tisztelete.

6.3 Tárgyi feltételek

Az óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon törekszünk kialakítani, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Lehetőséget biztosítunk mozgás- és játékgényük kielégítésére, és törekszünk arra, hogy a gyermekeket, harmóniát árasztó színek, formák, anyagok vegyék körül.

A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra ügyelve helyezzük el. Az óvoda megfelelő munkakörnyezetet biztosít az óvodai munkatársaknak, lehetőséget teremt a szülők fogadására.

Az óvoda objektív feltételrendszerének a fejlesztése az óvoda évenkénti költségvetési keretének a függvénye, melyet a Fenntartó Önkormányzat a mindenkori gazdasági helyzetnek megfelelően biztosít.

Intézményi szinten rendelkezünk multifunkcionális fénymásolóval, videokamerával, projektorral, digitális fényképezőgéppel, lamináló géppel, erősítővel, csoportszinten CD, DVD lejátszóval, és TV készülékkel.

Az óvoda tárgyi fejlesztéséhez pályázatok megírásával, eszközök készítésével járulunk hozzá.

6.4 A csoportok megszervezése

Az óvodába azok a gyermekek kerülhetnek be, akik betöltik a harmadik életévet, illetve, ha a férőhelyek száma lehetőséget ad rá, fél évvel hamarabb is óvodai nevelésben részesülhetnek.

A csoportszervezés alapja a biológiai életkor és SNI gyermekek számának figyelembe vétele.

A csoportok létszáma (az alapító okirat alapján) maximum 28 fő, intézményi szinten 140 fő.

Intézményünkben 5 homogén csoportot szervezünk, a csoportok alakítása során az életkorok közelítésére törekszünk.

Az 5 csoportban a gyerekek elosztása függ az adott évben beiratkozott gyerekek számától.

6.5 A napirend kialakításának alapelvei

A tervszerű, összehangolt tevékenységekkel elkerüljük a felesleges várakozásokat, a tétlenséget, a kapkodást.

- Minél hosszabb, nyugalmas és tartalmas játékidőt biztosítunk.
- A tisztálkodás és öltözködés végzéséhez, az egyéni szükségleteknek megfelelő időtartamot biztosítunk.
- Az étkezésre az egyéni igények, szükségletek szerinti időtartamról gondoskodunk, biztosítjuk a folyamatos tízórai lehetőségét.

Napirend (szeptember 01-től, május 31-ig):

- A gyerekek érkezése, fogadása összevont csoportban.
- Szabad játék, szabadon választott játéktevékenység; játékos szervezett ismeret- és tapasztalatszerzés, csoportos-, mikrocsoportos-, és egyéni foglalkozási formák alkalmazásával. Kötött és kötetlen formában.
- Mindennapos együttmozgás.
- Folyamatos tízórai, gondozási teendők ellátása.
- Hagyományok ápolása, születésnapok megünneplése, élményszerző séták, kirándulások közös megfigyelések.
- Szabad mozgásos játék az udvaron.
- Ebéd, gondozási teendők ellátása.
- Pihenés, alvás előtti mese.
- Alvás
- Uzsonna, gondozási teendők végzése, csoportszoba rendjének helyreállítása.
- Szabadon választott tevékenységek hazamenetelig összevont csoportban.

Napirend (június 01-től, augusztus 31-ig):

Óvodánk a nyári időszakban nyári napirend szerint működik.

Érkezés, fogadás összevont csoportban (szabadon választott tevékenységek). Gondozási teendők ellátása, folyamatos tízórai. Szabad játék, szabadon választott tevékenységek, hagyományok ápolása, születésnapok megünneplése. Élményszerző séták, kirándulások, közös megfigyelések. Szabadon választott tevékenységek, mozgásos játék az udvaron. Mindennapos együttmozgás. Gondozási teendők ellátása, ebéd. Mesehallgatás, pihenés. Ébredés, csoportszoba rendjének helyreállítása. Gondozási teendők, uzsonnázás. Szabadon választott tevékenységek hazamenetelig.

Heti rend:

A heti rend biztosítja a gyermekek számára a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, rendszerességet. A testnevelés foglalkozások szervezése óvodánk csoportjaiban heti egy alkalommal kötelezően történik. A mindennapos mozgás szervezése, játékos formában valósul meg, az időjárásnak megfelelően tornaszobában, csoportszobában vagy szabadban.

7 A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTÁCIÓI

7.1 A nevelő munka tervezése

A nevelőmunka tervezésén értjük egy meghatározott időegységre szóló elképzelések, célok különböző szinten történő rögzítését. A nevelési céloknak alárendelve állítjuk össze az életkornak megfelelő tevékenységi formák műveltségtartalmát, a nevelési elgondolásokat és az azokat legjobban szolgáló szervezeti formákat, feltételeket (a tárgyi és személyi feltételeket egyaránt).

Tervezésünket tudatosság és a tevékenységek során hatékony módszerek alkalmazása jellemzi: a tapasztalati úton szerzett ismeretek, megfigyelések.

A pedagógiai tervezés többszintű rendszerbe szerveződik:

- Országos szinten az óvodai nevelést meghatározó dokumentum: Az Óvodai Nevelés Országos Alaprogramja
- Helyi szinten, az ezen irányelvek alapján, a nevelőtestület által elkészített és elfogadott: Piricsei Mesevár Óvoda Pedagógiai Program,
- Csoport szinten: éves terv, nevelési terv, tematikus terv, vázlatok, reflexiók.

Az óvodapedagógus pedagógiai munkáját az intézmény programjának megfelelően hosszabb-rövidebb időszakokra tagolva (pl.: éves ütemterv), tanulási-tanítási egységekre (pl.: tematikus terv, projekterv) és tevékenységekre (pl. játék - és munkatevékenység) bontva tervezi meg.

Komplex módon veszi figyelembe a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a gyermekek előzetes tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, a nevelési környezet lehetőségeit, korlátait stb.

Az óvodapedagógus tervező munkája az egyéni eltérésekre, differenciálásra épül.

Felméri a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát. Hatékony gyermek-megismerési technikákat alkalmaz.

Az óvodai nevelés tervezését szolgáló dokumentumok:

1. Munkaterv:

A munkatervet rendelet szabályozza, tervezési időkerete egy év (az adott nevelési év).

2. Óvodai csoportnapló:

Formanyomtatványokat használunk (PÁTRIA NYOMDA által készített naplót), a táblázatokot kézírással töltjük ki.

3. Óvodai csoportnapló melléklet:

Az óvodai csoportnaplót melléklet egészíti ki.

4. Felvételi és mulasztási napló:

A felvételi és mulasztási naplóban az óvodába felvett gyermekek nyilvántartását és mulasztásait az óvodapedagógus vezeti. A felvételi és mulasztási naplóban fel

kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját, címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését.

5. Az óvodás gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció:

Fejlődési napló, amely tartalmazza:

- jogszabályi háttért,
- módszertani ajánlást,
- fejlődési lap – a gyermek beszoktatásának tapasztalatai,
- fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd, mozgásfejlődés),
- az óvoda Pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését elősegítő megállapításokat, intézkedéseket, elért eredmények, fejlesztést végző pedagógus, fejlődést szolgáló intézkedéseire tett javaslatait,
- szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

továbbá:

- játékötlek a gyermek megismeréséhez, a fejlődés nyomon követéséhez,
- megfigyelési szempontok a családlátogatáshoz,
- a tanköteles korú gyermek óvodába további óvodai nevelését alátámasztó adatlap.

Anamnézis felvételére helyileg készített formanyomtatványt alkalmazunk, melyet a gyermek óvodába lépésekor a szülő tölt ki.

Minden gyermekről évente minimum kétszer, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekről (HHH, SNI, BTM), három havonta feljegyzés készül. A megfigyelésekről, fejlődésről a szülőt tájékoztatjuk. A DIFER mérés alapján egyéni fejlesztési terv készül és az elért eredményt rögzítjük.

A gyermek fejlettségvizsgálatának eljárásrendje:

Az óvodapedagógusok évente két alkalommal (október, április) végzi el a gyermek fejlettségének vizsgálatát illetve, mérését.

Ennek módszere az egyéni megfigyelés, melyet a gyermek megfigyelési lapján rögzít.

A gyermek megfigyeléseit (5. életévüket betöltöttek esetében) DIFER méréssel egészíti ki.

A fejlettségek diagnosztikus feltérképezése után, az eredményekre alapozva fejlesztési tervet készít.

Hat hónap fejlesztés után kontrollvizsgálat, illetve mérés történik.

A kontrollmérés és a bemeneti mérés összehasonlító elemzése után megállapítja a készségek fejlődésének mértékét. Az eredményeket írásban rögzíti, melyről a szülőket is tájékoztatja.

A megbízott felelős szintén évente két alkalommal (november, május) életkor szerint intézményi összesítést készít a gyermek fejlettségéről, mellyel segíti az óvodai készségfejlesztő munkát.

A gyermek óvodába lépésekor, illetve problémás esetekben családlátogatást végez, s annak eredményeit az arra kijelölt lapon rögzíti.

cél:

A mérési eredmények képet nyújtanak a készségek fejlettségéről. A készségek fejlettsége alapján megmutatkoznak a már elsajátított, illetve az elsajátításra várt fejlesztési készségek, fejlesztési teendők.

8 AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

8.1 Az egészséges életmód alakítása:

AZ embernek önmagával harmóniában kell élnie. Ennek feltétele, hogy testileg - lelkileg egészséges legyen: meg tudja őrizni, helyre tudja állítani jó közérzetét, stabilizálni, védeni tudja önmagát: optimális legyen személyiségének működése, fejlődése.

A személyre szóló nevelés végső célja az önfejlesztő személyiség, az önfejlesztésre nevelés. Ez magában foglalja az önállóságra nevelést, az egyéniségfejlesztést és az én, a személyes tudat kialakulásának, fejlődésének segítését. Óvodai nevelésünk célja, ezen képességek megalapozása:

- az egészséges életmódra és a konfliktusok kezelésére történő nevelés
- **önértékelés fejlesztése**, mint az önbizalom és az önbecsülés, a reális, a képességeket is figyelembe vevő teljesítményértékelés eredményeként.
- **az önellátási képességek megfelelő szintű fejlesztése** az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, rendszeret, és a környezet adta munkatevékenységek kapcsán.
- **testi képességek fejlesztése:** kondicionálás, koordinációs képességek.

8.2 Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.

A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét.

8.3 Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.

8.4 Az egészségfejlesztés területei:

1. testápolás, tisztálkodás, egészségmegőrzés,
2. öltözködés, szokáskialakítás,
3. egészséges táplálkozás szokásainak alakítása,
4. mozgás, testedzés igényeinek, szokásainak alakítása,
5. pihenés szokásainak kialakítása,
6. személyi higiéné,

7. testi és lelki egészség fejlesztése,
8. baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás.
9. betegségmegelőzés

8.4.1 Testápolás, tisztálkodás, egészségmegőrzés

Az óvodapedagógus feladatai:

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. A tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiség, technika, egészségügyi szokás. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség és fertőzések megelőzésének jelentőségét, életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben, fokozatosan kialakítja az önállóságot. Mosdóhasználat, WC-használat, fogmosás, fésülködés, zsebkeendőhasználat.

8.4.2 Öltözködés, szokáskialakítás:

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tárunk fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Az önállóság fokozatos kialakítására törekszünk. A szülővel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot teszünk (váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó részek eltávolítása).

8.4.3 Egészséges táplálkozás szokásainak alakítása

Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak alakítása az otthoni szokásrendszer megteremtésének szorgalmazását is szolgálja.

Óvodánkban kulturált körülmények között folyamatosan, várakozási idő nélkül szolgáljuk ki a gyerekeket. Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítjuk. Megkedveltetjük az ízeket, folyamatosan folyadékot biztosítunk. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismertetjük meg a gyerekeket. Fokozottan ügyelünk a táplálék érzékeny gyermekek diétájára.

- Az étkezést örömtelivé tesszük, jó hangulatot teremtünk az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében, játékos alkalmat teremtünk arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás).

- Az étkezés során a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-, és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére
Ösztönözzük a zöldségek, gyümölcsök, valamint tejtermékek fogyasztását.
- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot e tevékenységeknek. Így a gyerekek az önkormányzat gazdasági területén lévő kerteket látogathatnak meg. Ismerkedhetnek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatunk a tapasztalatszerzés során, a tevékenységeket versekkel, mondókákkal, körjátékokkal kísérve tesszük még vonzóbbá számukra. A legvonzóbbak a kóstolók és salátakészítéssel egybekötött Egészség- és Sport napok.

8.4.4 Mozgás, testedzés igényeinek, szokásainak alakítása

Változatos napi és heti rendben biztosítjuk a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését. Minden nap szervezünk mozgástevékenységet (tornaszobában, illetve elsősorban udvaron)és heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást. Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítjuk. Megtervezzük a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.

8.4.5 Alvás, pihenés szokásainak alakítása

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítjuk, ellenőrizzük a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását biztonságot adó szokásrendszerrel segítjük, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában kéthetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

8.4.6 Személyi higiéné

A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. A tisztálkodási folyamatot megismertetjük: helyes sorrendiség, technika, egészségügyi szokás. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítjuk a gyermekekben, fokozatosan kialakítjuk az önállóságot.

8.4.7 Testi és lelki egészség fejlesztése

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésekor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

8.4.8 Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás.

Minden dolgozó a balesetveszély elkerülése érdekében, a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira.

8.4.9 Betegségmegelőzés

A betegség megelőzése érdekében az évszakoknak megfelelően minden lehetőséget kihasználunk a levegőzésre, sétára, kirándulásra. Csak -10°C alatt, vagy csapadék esetén maradunk a csoportszobában, amelynek állandó légcseréjéről rendszeresen gondoskodunk.

8.5 Az érzelmi, az erkölcsi és a értékorientált közösségi nevelés

Cél:

Derűs, vidám, élményekben gazdag, szeretetteljes érzelmi biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott óvodai légkör és kapcsolatrendszer alakulása, amelyben a gyermekek jól érzik magukat, és lehetővé válik pozitív tulajdonságaik minél teljesebb kibontakozása.

A gyermek pozitív életszemléletének alakítása, a pozitív pszichológiai eredmények figyelembevételével.

Az óvodapedagógus feladatai:

- 2018/2019 nevelési évtől megvalósul a Boldogságóra program intézményünk egy csoportjában.
- A gyermekek közötti kapcsolatrendszer bővítése, társas szükségleteik kielégítése.
- A szociális érzékenység fejlesztése.
- Az erkölcsi és akarati tulajdonságok alakítása.
- Fontos szerepet tulajdonít mintaadó személyiségének és irányító tevékenységének.
- Az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek és gyermek-gyermek kapcsolatot a pozitív attitűd jellemezze.
- Az intézmény összes alkalmazottjával mintát ad a kommunikációra, bánásmódra. Arra törekszik, hogy gyermekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bánjon.
- Kialakítja a társaikkal való együttjátszás, egymáshoz való alkalmazkodás normáit.
- A gyermekeket a különbözőségek elfogadására és tiszteletére neveli. A társas együttélés szokásait, szabályait fokozatosan megismerteti.
- Az én tudat alakulását és az én érvényesítő törekvést segíti. A gyermek önmagához való viszonyát, énképét, önismeretét, önértékelését, önírányító képességét fejleszti.
- A társak elfogadását, a társas viselkedés megtapasztalását, a kulturált érintkezési formák megismertetését, gyakoroltatja.
- Kialakítja a gyermekek pozitív érzelmi viszonyulását az óvodapedagógus által közvetített szabályokhoz, értékekhez és a fejlesztő tevékenységekhez.
- A gyermekek erkölcsi tulajdonságát fejleszti a nevelési helyzetek tudatos kihasználásával, az óvodai élet helyes szervezésével.
- A gyermekek akaratát fejleszti a pozitív erkölcsi érzelmek kialakításával, a szabálytudat erősítésével a játéktevékenység során, a különböző feladathelyzetekben, a munka jellegű tevékenységekben. A változatos, érdekes és játékos feladatok végzése közben önállóságot, önfegyelmet, önbizalmat, önbecsülést fejleszt.
- A kitartást, pontosságot, feladattudatot, szabálytudatot, önértékelést alakítja.

- A társas együttélés szabályait, szokásait gyakoroltatja a csoport fejlettségi szintjén.
- Szükség esetén speciális szakemberek bevonását kezdeményezi.
- Megismerteti a gyermekekkel a lakóhely szűkebb és tágabb környezetét.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége.

Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindezt szükséges, hogy – a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;

- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

8.6 A befogadás

Cél:

Olyan módszerek eljárások alkalmazása, amelyek megkönnyítik a gyerekek alkalmazkodását a megváltozott körülményekhez, biztonságot, és nyugalmat ad.

Megkönnyíteni a szülőktől való elválást, megismertetni a gyerekeket új környezetükkel, eközben érzelmi bázist találjanak bennünk, óvodapedagógusokkal.

Az óvodapedagógus feladatai:

A gyermekek érzelmi biztonságának kialakítása, folyamatos befogadás.

Az óvodapedagógusok és szülők kapcsolatának kiépítése, az óvodapedagógus és gyermek érzelmi kapcsolatának megalapozása.

Az első szülői értekezlet keretében az óvoda napi életéről tájékoztatást ad a szülőknek. Bemutatja az óvodai nevelés törekvéseit és ismerteti a házirendet.

A csoportvezető párok közösen készülnek az **új gyermekek fogadására**: a csoportszobák berendezésére, dekorálására, játékok előkészítésére, óvodai jelek elkészítése, a környezeti feltételek biztosítására.

A családi környezetből érkező gyerekek szüleinek az óvoda megismertetése különösen fontos, mert első alkalommal találkoznak a gyermek közösségben történő nevelésével.

Szeretetteljes óvodapedagógusi magatartással, fokozott törődéssel, az **egyéni bánásmód** érvényesítésével alakítjuk érzelmi kötődésüket. Engedjük, hogy a gyerekek kedvenc játékaikat vagy a szívükhöz nőtt kedves holmit magukkal hozhassák, sajátos szokásaikat elfogadjuk.

Közös játékokat, élményeket és tevékenységeket biztosít, amelyekben szívesen vesznek részt az új gyermekek is. Kooperatív magatartással a gyermekek **beilleszkedő-, és alkalmazkodó készségét erősíti**. Az egyes gyermekek szokásainak alakításával, érzelmi kötődéseknek segítségével a meghitt kapcsolatok kiépítésére törekszik.

A befogadás időszakában megfigyeli, hogy a gyermek miként fogadta el az új környezetet, hogyan reagált a szülőktől való elválásra, magára talált-e a játékban, hogyan alakult a kapcsolata az óvodapedagógusokkal, hogyan illeszkedett be az óvodai élet ritmusába, mi okozott számára örömet vagy nehézséget, hogyan reagált a társakra. A megfigyeléseket írásban rögzíti a gyermekek fejlődési lapjain.

8.7 Az értékelés és jutalmazás

Cél:

A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az értékelést fontos személyiség és közösségalkotó tényezőként alkalmazza. Gazdag értékelési eszköztárral rendelkezik, melyből a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével tudatosan választja ki a leginkább megfelelőt. Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak. Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges: a jutalmazás és ennek előlegezett formája, a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat.
- A gyermekek jutalmazásának elvei és formái: Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmaz.
- A fegyelmező intézkedések az életkori sajátosságokból fakadóan mindig a pozitív irányba ható mintaadás, átterelés, motiválás, megbeszélés, szélsőséges esetben tevékenység megállítása. Elkülönítés (csoport területéről), étel, tárgy vagy szeretetmegvonás nem alkalmazható. Mindig a gyermek viselkedésének közösségellenességére irányul, a pillanatnyilag adott magatartást ítéli el és nem a gyermeket.

- Csoportjában tudatosan alkalmazza a konfliktus-megelőzés módszereit, például a közös szabályalakítást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését, a következetességet.
- A csoportjában felmerülő konfliktusokat, azok okait felismeri, helyesen értelmezi és hatékonyan kezeli. Konfliktushelyzetben a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönzi.
- A gyermekek szóveges, átfogó értékelését az óvodapedagógusok elvégzik évente minimum két alkalommal a gyermekenként vezetett fejlődési lapon, méréseik alapján. Elsődleges mérőeszköz a tudatos megfigyelés, a gyermek tevékenységek és produktumok vizsgálata és 5 éves kortól a rövid DIFER mérés alkalmazása.
- Az egyéni képességekhez viszonyítva értékeli a teljesítményeket, törekszik a folyamatos, pozitív visszajelzésekre. Értékeléseivel, visszajelzéseivel a gyermekek fejlődését segíti. Képes önállóan, a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezni-értékelni, és belőlük kiindulva a fejlesztésre vonatkozó tervét elkészíteni, módosítani.

8.8 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Jól érzi magát az óvodában csoporttársaival, a csoportban dolgozó felnőttekkel.
- Elfogadja és tiszteli a gyermekek különbözőségeit.
- A csoport kialakult szokásrendszerét betartja.
- Önbizalma megfelelő.
- Feladat és szabálytudata kialakult.
- Konfliktushelyzetben társaival egyezkedik.
- Az udvariassági formák betartásával kommunikál.

8.9 Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél:

Változatos tevékenységformákon keresztül a gyermek megismerkedhet természeti és társadalmi környezetével, melynek segítségével képes lesz eligazodni az őt körülvevő világban, fejlődik értelmi és anyanyelvi képessége. Mindez spontán érdeklődésére és ösztönös tudásvágyára, kíváncsiságára élményeire alapozva az egyéni sajátosságokat figyelembe véve cselekvésbe ágyazva történik. Cél az anyanyelvi nevelés során a magyar nyelv szeretetének, megbecsülésének kialakítása, továbbá a természetes beszéd és kommunikációs kedv ösztönzése, fenntartása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az értelmi képességek fejlesztésének feladatai:

- érzékelés, észlelés.
- emlékezet.
- képzelet.
- figyelem.

- gondolkodás.
- beszéd és kommunikáció-fejlesztés.

Minél **több érzékszervre ható tapasztalatszerzést**, megfigyelési lehetőséget biztosít a gyermekeknek. Sokoldalúan fejleszti az auditív, vizuális, taktilis érzékelésre épülő képességeket. Lehetőséget teremt a dolgok, jelenségek **természetes környezetben, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben** való megfigyelésére és gyakorlásra. Mivel 3-7 éves korban a vezető szerep a látásé, ezért a vizuális funkciók fejlődését fokozottan figyelemmel kíséri. Az önkéntelen figyelemtől és spontán emlékezettől a szándékos megfigyeléshez és emlékezetbe véséshez, majd felidézéséhez vezető utat sok játékos tevékenységgel segíti elő, az emlékezet, szándékos figyelem terjedelmét növeli.

Fejleszti a képzeletet és fantáziát sok valós élmény nyújtásával, valamint mesehallgatással, és játék biztosításával. Nyitott, játékos helyzetek teremtésével többféle megoldás keresésére ösztönzi a gyermekeket.

Élmény gazdag környezetet teremt, anyanyelvi játékokat szervez, spontán beszélgetésekre lehetőségeket biztosít a nap folyamán:

- Beszédszerve ügyesedik.
- Beszédkedve erősödik.
- Hallás, beszédhallása fejlődik.
- Auditív ritmusa és emlékezete bővül.
- Fonológiai kódoláshoz szükséges képességek megalapozódnak.
- Állandó lehetőséget biztosít a kérdéseknek-válaszoknak.

A személyes példa, a helyes minta adása kiemelt jelentőségű.

Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes csoportlétkör kialakításával eléri, hogy a gyerekek szívesen és bátran beszélnek, kérdeznek a felnőttektől és társaiktól egyaránt.

A kommunikációs képességeiben lassan fejlődő gyermekeket szükség esetén logopédiai, pszichológiai szakemberhez irányítja.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Vannak elemi ismeretei az őt körülvevő világról, felismer összefüggéseket.
- Probléma helyzetben törekszik a megoldás keresésére, szívesen kísérletezik.
- Képes időrendiséget felállítani.
- Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni.
- Képről mondatokban beszél.
- Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
- Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani.
- Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatainak érthető kifejezését.

- Minden magán és mássalhangzót tisztán ejt.

8.10 Célunk a tanulási motívumok fejlesztése:

- **a megismerési vágy felkeltése**, a természetes kíváncsiság vágy táplálása.
- a felfedezési vágy felkeltésére, melynek alapja a felfedezettő tanulás, a problémamegoldó tevékenység intenzív, élményt nyújtó folyamata.
- **az újabb és újabb fejlesztő játékok megtanulása / megtanítása** biztosítja, a játék, a játékoság kapcsán a szimuláció gazdag eszköztára pedig támogatja az egyes témák feldolgozását, a játékszeretet továbbfejlesztését.
- **optimális teljesítmény vágy kialakítása** a következetes és reális értékeléssel, a szélsőségektől mentes, a tanulás értelmének megmutatása olyan játékos és egyéb helyzetekben, mikor a gyermekek megtapasztalhatják tudásuk gyakorlati hasznát, érzékelve saját változásukat és fejlődésüket.

8.11 Célunk az értelmi képességek fejlesztése:

- **a megismerés képességeinek fejlesztése**, mint a megfigyelés, megtapasztalás, kísérletezés.
- **a beszéd, a kommunikáció fejlesztése**, (kifejező készség: metakommunikatív megnyilvánulások aktív, passzív szókincs).
- **a gondolkodás problémamegoldás fejlesztése**.
- **a tanulási képesség fejlesztése** az értelmi képességek fejlesztése, tapasztalat és élményszerzés útján, játékos formában, cselekvésbe ágyazottan.

Gyermekeink különböző családi háttérrel különböző közösségekben élnek. A gyermekek az óvodában tagjai egy óvodai csoportnak, a fejlesztési folyamatban pedig gyakran egy-egy kisebb csoportnak, valamint a teljes óvodai közösségnek. A későbbiek során személyes kapcsolataik egyre inkább átszövik egész életüket. Ahhoz, hogy képesek legyenek beilleszkedni a különböző szűkebb vagy tágabb csoportokba és közösségekbe, és ezekben megtalálják helyüket, fejleszteni szükséges képességeiket és szociális motívumaikat.

8.12 Célunk a szociális képességek fejlesztése:

- **szociális kommunikációs képességek fejlesztése**, mint a kommunikáló felek aktivitásának: azaz érzelmi állapotának, magatartásának és viselkedésének aktuális befolyásolási képességének fejlesztése.
- **a kötődés képességének fejlesztése**, melynek gazdagsága, ereje és minősége meghatározza a szociális életminőséget, a szociális viselkedést, és a személyiség szociális fejlődését.
- **csoportlétre, szervezeti és társadalmi létre való képesség megalapozása és fejlesztése** a gyermekeink életkorához illeszkedő ünnepeink megünneplése, versenyek, és számos, az óvodai életre jellemző helyzetek során – törekszünk a reális ön – és társértékelés kialakítására.
- **az együttműködés, a vezetés és a versengés képességeinek megalapozása és fejlesztése** a segítő együttműködés rendszeres alkalmazásával, a segítő nevelői

magatartás megtapasztalásával, valamint a mozgásos és a különböző versenyjátékok gyakorlása során.

9 AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI, SZÍNTEREINEK BEMUTATÁSA, AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

9.1 A játék, szabadjáték

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A szabadjáték azt jelenti, hogy a gyermek mindenféle külső befolyás nélkül (óvodapedagógus vagy szülők) szabadon dönti el mit hogyan és mivel játszik. A lényeg, hogy örömmel teszi, közben pedig saját élményeit, saját belső világát éli át, értelmezi.

Az egyik legfontosabb személyiségfejlesztő eszköz, amely születésünktől elkísér minket. Fejleszti a gondolkodást, segíti az alkalmazkodást, feloldja a szorongást és félelmet. Segít megszemélyesíteni bizonyos élethelyzeteket, segít a konfliktusok kezelésében és a szociális normák megértésében, elsajátításában. Oldja az agressziót, levezeti az indulatokat.

Az óvodának a szabadjáték lehetőségét biztosítani kell a gyermekek számára. Elég időt kell hagyni arra, hogy kötetlenül játszhassanak, valamint, hogy a pedagógusok ne irányítsák ilyenkor a kicsiket és ne akarják nekik megmondani mit, hogyan csináljanak.

Cél:

Az örömteli játék adta lehetőségek kiaknázásával a gyermekek teljes személyiségfejlődésének, pszichikumának, kreativitásának, és a differenciált képességfejlesztésének megvalósulása.

Testi, szociális, értelmi és kommunikációs képességei, akarati tulajdonságai, érzelmi viszonyulásai, szokásaik, viselkedésük, alkalmazkodó képességük fejlődése, mely során érvényesül a gyermekek szabadsága, önállósága. E gyermekkorban természetes módon kialakítható tulajdonságokkal a felnőtt életben is fontos vonások megalapozásának elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az óvodapedagógus a szabadjáték során:

- Biztosítja a nyugodt, szabad játék feltételeit.
- Hagyja a gyermek ötleteinek érvényesülését, élményalapot biztosít számukra.
- Továbbrendítheti a játékot új ötlettel, gondolattal, problémafelvetéssel, együttjátszással.
- Finoman terelheti a játékot, ha az nem a megfelelő irányba halad.
- Instrukciókat nyújt a nevelő- oktató munkát segítők (dajka, gyógypedagógiai asszisztens) részére.

Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozdó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Az óvodapedagógus a napi tevékenységekben, játékban időt, lehetőséget biztosít a beszélgetésekre, kezdeményezően példát mutat az interaktív kommunikációra. Az egymásra figyelmet, a másik fél mondanivalójának meghallgatását gyakoroltatja a gyermekekkel.

A gyerekek szabad játékához és különböző tevékenységeihez nyugodt kommunikációs teret, ehhez kedvező feltételeket alakít ki. A légkör kialakítása során vidám, nyugodt, barátságos családi, elfogadó, felszabadult hangulatot teremt. A játéktémákat és azok tartalmát, a csoport összetételét és életkori arányait figyelembe véve alakítja ki a teremben az állandó és ideiglenes **játszóhelyeket**. Lehetőséget teremt a játék folyamatában a változtatásokra. A mozgásos és a nyugalmasabb játékok számára egyaránt biztosítja a játék tartalmának megfelelő teret, és „kuckókat”, hogy a játszócsoportok igényeik szerint elkülönülhessenek.

A napirend keretein belül biztosítja a hosszantartó és **zavartalan játékidőt**. Ezáltal lehetőséget nyújt az elmélyült játék kialakulására, a játéktémák kijátszására, a tartalmas alkotások létrehozására. Indokolatlanul nem szakítja félbe a játékidőt. A gyermek spontán játéka során, szabadon választhatja meg minden külső kényszertől mentesen tevékenységét. Az óvodapedagógus olyan helyzetet teremt, melyben a gyermeket érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében játékokra motiválja. Az irányítás hatására, a gyermek bizonyos fejlettségi szintre juthat el, így segítjük elő a tartalmasabb játék kialakulását.

A tartalmas és fejlesztő **játékeszközöket** a csoportok összetételéhez és igényeihez mérten (a költségvetésben tervezettek szerint) pótolja, bővíti, cseréli, karbantartja. A gyermekek igényeinek megfigyelése, valamint a fejlesztő feladatok tervezése alapján a csoportonkénti átgondolásával, választja ki a játékeszközöket. Az esztétikai és minőségi igény mellett a fejlesztő, motiváló hatást is figyelembe veszi. Biztosítja a különböző játékformák feltételeit: gyakorló-, szimbolikus szerep, konstruáló, kreatív tevékenységet.

A játékszereket és eszközöket úgy helyezi el, hogy könnyen áttekinthetőek és elérhetőek legyenek a gyermekek számára, és keltsék fel érdeklődésüket.

Tudatosan alkalmazza a közösségfejlesztés változatos módszereit, a játék és más élmény gazdag tevékenység, program során.

A szokásrendszer kialakításával, tapintatos, elfogadó nevelési stílusával megteremt a nyugodt, derűs, szeretetteljes, bizalmas hangulatot.

A játékkedv fokozása, a játéktémák bővítése, a tartalom mélyítése érdekében sokoldalú élmény- és tapasztalatszerzési lehetőségeket szervez, kihasználja az óvoda, a környezet és a szülők kínálta lehetőségeket, sétákat, kirándulásokat.

A gyermekek óvodán kívüli, otthonról hozott **tapasztalatait és élményeit** is felhasználja a játék tartalmi gazdagítása érdekében. Az együttjátszó gyermekek csoportjait figyelemmel kíséri, a baráti kapcsolatok alakulását segíti. Tudatosan ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját. A játék továbbfejlesztését technikai tanácsokkal, új eszközökkel színesíti. Szükség esetén (agresszió, szorongás) védelmet, biztonságot nyújt, segít feldolgozni az élményeket.

Csak akkor avatkozik be, ha pozitív fordulatot kell adni egy nem kívánatos viselkedési formának, vagy zavarják egymást, testi épségüket veszélyeztetik, ha a konfliktusokat a játszócsoport nem képes önállóan megoldani.

Indirekt irányítással, tudatos jelenléttel, támogató, serkentő magatartással biztosítja, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat élményeik, érzelmeik, fantáziájuk szerint.

A játék stimulálása érdekében problémát vet fel, különböző problémahelyzet biztosításával elősegíti a problémamegoldó, önálló gondolkodás fejlődését, választásra készítő megjegyzéseket tesz, eszközhasználatra ösztönöz, ötletet ad (nem konkrét) vagy serkenti kidolgozását. Szükség esetén segítséget és példát, mintát nyújt. Szabályjátékokat irányítja, irányíthatja.

Nevelő-oktató munkát segítők feladatai:

A nevelő-oktató munkát segítők közreműködése a játékban a helyzet adta lehetőségnek megfelelően történik. Szükség és igény szerint játszótársként, illetve támogató magatartásával segít a feltételek megteremtésében, eszközök előkészítésében, a tevékenység megvalósításában.

9.1.1 Gyakorló vagy funkciójáték

A gyakorlójáték a születéssel kezdődik és kíséri a gyermeket. Kezdetben a gyermek mozgását, értelmét, beszédét alakítja ki, szagló, látó, tapintó, halló, mozgató agyi érzékelő folyamatok „edzésével”. Az érzékszervek összehangolódása fejleszti a kreativitást. Az utánzó játékok, ismételtetések, erősítik a gyermek biztonságérzetét. Folyamatos mozgásos ügyesedést tapasztalhatunk. A gyakorlójátékban nagy szerepe van a „magam csinálom”, „már tudom” motívumnak, ezért az én fejlődésének fontos tényezője. A gyermek a funkció gyakorlása során a tárgyak egymáshoz való viszonyát megismeri, készségei, ismeretei fejlődnek. Intellektuális érzelmek fejlődését segíti a kíváncsiság, öröm, sikerélmény.

Jól begyakorolt funkciójátékokon alapul az alkotó játék, mely a tárgyak véletlen összeillesztésével kezdődik. Később két vagy több tárgy összeillesztésével már akár új formát is meg tud nevezni a gyermek. „Tornyot építettem.” Ennek során kialakulnak a „rész-egész” fogalmak. Összeillesztésen, szét vételen keresztül, átfűzéssel, becsavarással forgatással a ügyesedés is nyomon követhető. Így a felhasznált elemek növekedése minőségi változást is hoz a gondolkodásban.

A játék 6-7 éves korban – a konstrukciós alkotások és mentális képességekre épülő szabályjátékokhoz, mozgásos játékokhoz kötődően illetve szerepjáték részmozzanataként újabb céloknak rendelődik alá.

Gyakorlójáték fejlődésének három szakasza:

- Kísérletező, kutató, manipulációs szakasz
- Igazi, tényleges gyakorlójáték játszásának szakasza
- Az egyéb, magasabb szintű játékokba való átmenet szakasz

A fejlesztés tartalma:

- Hang és beszéd játékos gyakorlása
- Gondolkodás játékos gyakorlása: „Miért?”- kérdések.
- Játékos mozgás gyakorlása többnyire a gyermek által alkotta szabály szerint.
- Tárgyakkal, anyagokkal való manipulálás.

Az óvodapedagógus feladata:

- Ismerve a gyakorlójátékok pedagógiai értékét, biztosítsa a legjobb feltételeket: /pl. eszközök, játékelemek barkácsolása - a gyermekekkel is - természetes illetve újrahasznosított anyagokból/
- Ha szükséges, segíti, motiválja a funkció magasabb szintű gyakorlását úgy, hogy egyidejűleg a játékból fakadó örömet is fokozza.
- Tartósan rögzült gyakorlójáték esetén az okok felderítése után a gyermeket magasabb szintű játékba segíti át.
- Különös gondot fordít a beszéd fejlődéseként meginduló, élményt nyújtó, hangot adó tevékenységek játékos végzésére: arc-, ajak-, és nyelvjátékok, torokhangok és hangutánzások.

9.1.2 Konstruáló játék

A játék lényege maga a konstruálás. Nevelő értéke: kreativitásra nevelés. A megfigyelés emlékezés, a képzelet, a probléma megoldása, az esztétikai érzék és a manualitás fejlődését teszi lehetővé. Nem csak az a fontos, hogy mit hoz létre az óvodás korú gyermek konstrukciós játékban, hanem az is, hogy miként alakul a konstrukció, milyen szerepe van az utánzásnak, a leleményességnek, ötleteknek, a problémamegoldó cselekvéseknek, illetve a gondolkodásnak.

A konstruáló játék fejlődési fokozatai:

- A véletlenül sikerült alkotások.
- Konstruálás, ahol a gyermeket a konstruálás menete és nem az eredménye érdekli.
- Előre megtervezett bonyolult konstrukció.
- Fejlődés mutatkozik a gyermekek csoportonkénti formáiban is:
 - Az egyéni, egyedül folyó játékot
 - az egymás mellett folytatott tevékenységet
 - a közös, megtervezett váltja fel.

A konstruáló csoportba tartozó játékformák:

- **Építőjáték:** építő elemek egymáshoz illesztése saját elgondolás, vagy minta alapján.
- **Barkácsolás:** kisméretű kéziszerszámok igénybevételével különböző anyagokból új tárgyakat, új alkotásokat készítenek elsősorban játékukhoz, vagy csupán a játékos alkotás örömeért.
- **Konstruációs játék:** konstrukciós játékelemekre épülő játékforma, mely során a gyermek minta, rajz, vagy saját elképzelés szerint hoz létre alkotásokat.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek tapasztalatainak, élményeinek gazdagításával kreatív óvodai légkör kialakításával az óvodai élet sokszínűségének biztosításával segítse elő a gyermekek konstrukciós játékának fejlődését. Adjon módot az önálló kezdeményezésre a játék kidolgozására, elmélyítésére.
- Biztosítsa a konstruálás feltételeinek meglétét /idő, hely, eszközök, kéziszerszámok, anyagfélések, közösen gyűjtött eszközök, flakonok, dobozok, termékek.../

- Különösen gondot fordítson a szociális környezetből eredő, a gyermek hátrányos helyzetéből adódó különbségek csökkentésére. Egyénenként találja meg az alkalmat és a módot, hogy velük is megismertethesse, megkedveltesse a/ hagyományos és modern/ konstrukciós játékot.
- A hatékony nevelőmunka feltételezi a kiváló adottságú gyermek fejlesztését is. E gyermekek egyéni képességeihez igazodó fejlesztő hatások biztosítása feladata az óvodapedagógusnak.

9.1.3 Szimbolikus játék

A szimbolikus játék az a fajta tevékenységi forma, amely a legtöbb játékelemeket ötvözi magába. Ez az a játék, amelyben a kisgyermek fiktív vagy valóságos élményeit – ami lehet kitalált vagy valóságos személy, állat, gyermekek, természeti jelenség – sajátos játékkörülmények között, „mintahelyzetben” megelevenít. A sajátos játékkörülmény azt jelenti, hogy jelen nem lévő tárgyakat helyettesít vagy a meglévőket új tulajdonsággal ruházza fel, a megjelenítés pedig átlép minden téri, időbeli, nagyságbeli korlátot. Fontos feltétele a belső kép és a késleltetett utánpótlás képességének létrejötte, a tárgyállandóság kialakulása.

A szimbolikus játék fajtái:

- szerepfelvétel nélküli utánpótlás játékok
- fantázia szimbolikus játékok
- szerepes szimbolikus játék:
 - téma szerinti
 - bábozás
 - dramatizálás

9.1.4 Szerepjáték

A szerep dominanciáját érvényesítő játék a szimbolikus játéknak az a csoportja, amelyben a **szerepbeleélés** adja meg a játék egész hangulatának örömét.

A szerepjáték sajátossága: társadalmi élményből fakad, tehát szociális jelenség. A gyermekek játék során életük kellemes mozzanatait újraélik, kielégíthetetlen vágyuk beteljesülnek, félelmeik, szorongásaik, sérelmeik oldódnak, agresszióik, haragjuk szocializált formát nyer újonnan szerzett ismereteiket élethelyzetek megteremtésével újraalkotásával alkalmazzák, többnyire a felnőttek életének valamilyen tevékenységét reprodukálják játékaikban. A szerepjáték legjellemzőbb tulajdonsága a játszó gyermek kettős tudatállapota. Lényeges sajátossága az utánpótlás. A gyermekek mindig azokat utánozzák, akik fontosak számukra, akik a mindennapi élet során nagy hatással voltak rájuk, az utánpótlás a gyermekek személyiségének alakítására nagy hatással van. A szerepjátékban játékszerek és eszközök sajátos használatával nyilvánul meg. Minél fiatalabb a gyermek, annál inkább válnak egész kis hasonlóságok alapján egyszerű tárgyak bonyolult tárgyak szimbólumaivá. Minél idősebb a gyermek, annál inkább igényli, hogy a játékszert a valósághoz minél több vonásában hasonlítsa.

Szimbolikus játéktól a szerepjátékig:

Kezdetben egy-egy játékelem jelenik meg: fésülgeti, eteti a babáját, autót, tologat, már azzal a különbséggel az eddigiektől, hogy saját érzelmeit, gondolatait fejezi ki általuk. Később két-három játékelemet fűz össze: megfésüli, elringatja, majd megeteti a babáját véletlenszerű egymásutánban. Ez utánzások egymásutánja, de már szerepet oszt magára, ő az anya. A szerepjáték kiteljesedése egész cselekvéssorokban van, például az edények előkészítésétől, a megfőzésen át, a babák megetetéséig.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A szerepjáték állandó visszajelzés az óvodapedagógus számára a gyermekek fejlettségi szintjéről (én-fejlettségének fokáról, gondolkodásáról, beszédképességről, társas kapcsolatainak alakulásáról, sérelmeiről és vágyairól, érdeklődéséről, élményeiről és azok feldolgozásáról) Ezeket a visszajelzéseket az óvodapedagógusnak tudomásul kell venni, meg kell értenie, olyan empátiát kell kialakítania, amely a megfelelő magatartásformák, nevelési eszközök, metakommunikációk megtalálásához hozzásegítenek.
- Nevelői magatartásunk akkor lehet helyes, ha folyamatosan alkalmazkodunk a játéknak a gyermekek által alakított mozzanataihoz.

Az óvoda és óvodapedagógus tevékenységének jelentősége abban is megmutatkozik, hogy a gyermek megváltozott életkörülményei folytán a perifériára került játékok társadalmi háttérét pótolja/ szerep, szabály, népi játékok/.

A szerepjáték nevelőértéke fokozható:

- A játék feltételeinek bővítésével.
- Az óvónői érdeklődéssel.
- A gyermekek szerepjátékának, indítékainak, motivációinak mélyebb tartalmának megismerésével.

Szükséges, hogy az óvodapedagógus a játék nyelvén tudjon kommunikálni, ha a játékba való beavatkozás szükségessé válik. A játékba való beavatkozás mértékét életkori és egyéni sajátosságok fejlettsége, valamint a játékszituáció határozza meg. A közvetett formában való beavatkozás nem sérti a játékspontaneitását, a szerepválasztás szabadságát.

Feltétlen beavatkozást igényel:

- Ha a gyermekek egymást zavarják.
- A játék témája nem kívánatos elemeket hordoz (durvaság, verekedés).
- A játékszerek testi épségüket veszélyezteti.

Bár programunk a gyermekek önállóságát hangsúlyozza a konfliktuskezelésben is, szükségesnek tartjuk az óvodapedagógusi beavatkozást az alábbiakban:

- Ha egy vezető egyéniségű gyermek egy félénk gyermekre valamilyen számára nem kívánatos szerepet akar rákényszeríteni.
- Bátortalan, visszahúzódó gyermeket motiválnunk kell, hogy a játékba bekapcsolódjon és szerepet vállaljon.
- A játékszerek körüli konfliktusok megoldásában időnként nélkülözhetetlen a beavatkozás.
- Ha a gyermek segítséget kér.

- A beszoktatás első napjaiban, amikor a gyermekek félve nyúlnak a játékszerekhez, tartózkodóak az óvodapedagógussal és nem közelednek a velük egykorú gyermekekhez.
- Közös célirányos séta után megfelelő eszközökről gondoskodás a játék motiválása érdekében.
- A csoportnak valami olyan feszültséget okozó közös élménye után, amely feltehetően a játékban oldható.
- Mese – vers tevékenységek, mesék ismételt elmondása után bábok, kellékek előkészítésével motiválható olyan eszközök elkészítésére, amelyek a gyermekeket
 - a dramatizálásra, bábozása készítenek.
- Egyes gyermekek családi problémáinak ismeretében egy kistestvér születik, szülők válása, durva bánásmód (családjáték kezdeményezésekor, amely által a családi problémákból adódó feszültségek csökkenhetnek).

9.1.5 Szabályjáték

A szabályjátékok a játék piramisának csúcsát jelentik, értelmét a bennük lévő szabályok képezik. A gyermek mindennapi játéktevékenységét átszövik a saját maga, vagy a társak közössége által felállított játékszabályok. Később a játékon kívül álló tervező szabályaihoz szükséges alkalmazkodni. A gyermek idősödve bekapcsolódik a társadalomba, melynek szabályai rá is érvényessé válnak.

A szabályjáték már magasabb intellektust igényel, észben kell tartani az előzőekben meghatározott feltételeket, miközben pillanatnyi célokat kell követni. A szabályjáték alkalmas a szabálytudat elmélyítésére, az akadályok legyőzésére, az akarat, a kitartás, az önuralom erősítésére, kudarc elviselésére, győzelem átélésére. Hozzájárul a gyermekek közötti kapcsolat erősítéséhez, a kölcsönös tisztelet megalapozásához.

- **Mozgásos játékok:** dalos népi játékok, körjátékok, labdajátékok
- **Értelemfejlesztő játékok**

Szabályjáték kialakulásának folyamata

- Kezdetben önálló játékként követ a gyermek egyesével lépéseket.
- Páros játékok során a gyermek társaival, vagy a szülővel játszik: labda- és mozdulatjátékok.
- Csoportos mozdulatjátékok már nagyobb szervezettséget igényelnek: körjátékok, párválasztók.
- Csoportos ügyességi játékok: kötélhúzások, kosárba dobálások, fúvójátékok...
- Sportjátékok már nagyobb mértékbe hasonlítanak a felnőttek tevékenységéhez.
- Kártya és társasjátékok, valamint videó és számítógépes egyéni- és társasjátékokat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A szabályjátékokban való részvétel során is érvényesülnie kell a gyermeki szabadságnak.
- Szabályjáték során érvényesíti a játék tiszteletét.
- Az óvodapedagógus biztosítja a játék objektív/hely, idő / illetve szubjektív feltételeit. Számolnia kell azzal az általános gyermeki tulajdonsággal, hogy mindenki egyformán és az első alkalommal szeretne kiválasztott szereplő lenni. Az esetleges konfliktusok megelőzésének jó eszköze a kiolvasók beiktatása.
- Kiválasztásnál figyelembe veszi:

- a gyermek fejlettségét
 - képességek fejlődését
 - játékbeli tapasztalatait
 - érdeklődési szintjét.
- Lehetőségekhez képest az óvodapedagógus maga is kapcsolódjon be a játékba. Játékos magatartásával nem csak mintául szolgálhat, hanem a játék hangulatát is befolyásolhatja.
 - Versenyjátékokban a szervezési feladatok előzetes megvalósításával törekedjen a játékhangulatot mérsékelő hatások csökkentésére.
 - A szabályok betartásáról azok nevelői hatása mellett a balesetek megelőzése érdekében is gondoskodnia kell.

9.1.6 A játékok komplexitása

Komplex játéknak tekintjük a játék azon megjelenési formáját, módját, amelyben többféle játékelem egyidejű jelenlétével összetett, bonyolult játékelgondolás valósul meg a játékosok alkotó, kombinatív együttműködésével.

A fejlődés jellemzői az óvodás kor végére:

- Képes szerepvállalásra.
- Képes elfogadni játszótársai elgondolásait.
- Játéka elmélyült, kitartó.
- Alkalmazkodik a játék szabályaihoz.
- Játékeszközökre vigyáz.

9.2 Verselés, mesélés

A mese, a játékos mozgással összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek a gyermek értelmi- érzelmi, anyanyelvi és erkölcsi nevelésének, fejlesztésének legfőbb eszközei. A jó mese olyan kapcsolatokat, helyzeteket mutat meg a gyermek számára, amelyek megértésére más eszközökkel ebben az életkorban még nincs mód. Ezen kapcsolatokat, helyzeteket a gyermek konkrét belső képi formában, kettős tudat által éli meg belső képteremtés, képzeletbeli beleélés során. A mindennapos mesélés, verselés, mondókázás a kisgyermek egészséges lelki fejlődésének elmaradhatatlan eleme. A mese, vers, bábozás, dramatizálás, örömforrás, belső energiákat mozgósít. Ismereteket nyújt a bennünket körülvevő világról, melyek szimbolikus jelek formájában fejeződnek ki az életkori sajátosságok függvényében. Érzelmi nevelést segítő, esztétikai érzéket fejlesztő motívuma a mesének a szép, a jó és az igaz hármas egysége. A gyermekirodalmi alkotások képesek a gyermek érzelmeit formálni, elmélyíteni és új érzelmeket kialakítani. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát. A gyerek által kialakított saját képek oldják az ismeretlentől való szorongást, fejlesztik a gyermeki fantáziát, kreativitást, és az olvasóvá nevelést alapozzák. A jó mese normákat

közvetít, szerepmintákat nyújt, erkölcsi tartalma van, fokozza a beszédaktivitást és egyben támogatja, elősegíti a nonverbális kommunikáció fejlődését. A gyermeki önkifejezés egyik módja a saját vers és mesealkotás, valamint mozgással, ábrázolással történő kifejezés. A mindennapi mesélés, mondókázás, verselés elmaradhatatlan eleme a higiénés szokások alakításának is.

Cél:

Irodalmi élmény nyújtásával a gyermekek érzelmi, esztétikai, erkölcsi, értelmi fejlődésének elősegítése.

A mesélés pihentet, szórakoztat, az anyanyelv közegén át hat, emberi kapcsolatokra tanít, segít a világban eligazodni, az élmények feldolgozásával oldja a szorongást.

Az óvodapedagógus feladatai:

Művészi értékű, népi, klasszikus és kortárs irodalmi alkotásokat válogat:

- A versanyagot alkotják: a népi mondókák, ezek közül is ölbeli játékok, állathívogatók és az ismert költőink ritmikus, játékos versei, kiolvasók, halandzsza szövegek, humoros versek, klasszikus és mai magyar költők versei, művei és lírai versek.
- Rövid állatmesék, láncmesék, egyszerűbb és klasszikus tündérmesék, cselekmény dús állatmesék, népmesék, novellisztikus, realiztikus, tréfás mesék, meseregények hosszabb lélegzetű állatmesék, magyar írók modern meséi, valamint verses mesék.

Az óvodapedagógus a mesére való ráhangolódást különböző eszközökkel segíti (mécses, gyertya, csengő stb. ...).

Életkori sajátosságokhoz igazodóan a népmesék, néphagyományokat felelevenítő mondókák, ritmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, továbbá klasszikus és kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Fokozatosan szoktatja rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A többszöri meghallgatás után a gyermekekkel a mesét dramatizálva is feldolgozza szókincsük és kifejezőmódjuk bővítésére. A bábokkal való ismerkedéskor rövid, párbeszéd jeleneteket mutat be. Később a bábok számát, jelenetek időtartamát növeli. Eleinte a kicsiknek paraván nélkül bábozik. A nagyobbakkal minden adandó alkalmat felhasznál a kiolvasók, versek ismételtetésére. Az új verseket a gyermekek élményeihez kapcsolja. Ügyel a szavak pontos, tiszta ejtésére, értelemszerű hangsúlyozására. A mesék, versek cselekményét mozgással, mimetikus játékkal is kifejezi. Mese, vers tevékenységeket naponta kötetlenül szervez. Az élményszerű befogadáshoz megteremti a szükséges nyugalmat. A mondókázást mindig mozgáshoz, játékhoz kapcsolja. A versek mondogatását spontán helyzetekhez, emlékeztető élmény együttesekhez fűzi az utánzási, ismétlési kedvet felkeltve. A verset, mint egészet mindig az elejétől a végéig mondja el. A hozzá kapcsolódó gesztusokkal, mozdulatokkal, közös ritmikus beszéddel motivál. Szervez könyvtárlátogatást a nagyobbaknak.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen mondogat verseket, mondókákat, hallgat mesét.

- Szívesen mesél, bábozik, dramatizál.
- Képről mondatokban beszél.
- Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
- Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani.
- Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatai érthető kifejezését.

9.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Az énekes zene fogékonytá teszi az embert a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását.

Az óvodai zenei nevelés a gyermeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Megszeretteti a gyermekkel az éneklést, az énekes játékokat és a szép, tiszta éneklésre szoktatja őket.

Fejleszti a gyermek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, zenei alkotókedvét, mozgáskultúráját: elsősorban az érzelmekre hat, de egyidejűleg az értelemre is.

A képességek fejlődését az élet során szerzett tapasztalatok, az ebből adódó tevékenységek határozzák meg.

Az óvodapedagógus a szándékos nevelői helyzeteket, a foglalkozásokat kötetlen formában tervezi meg.

A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének, ezáltal beépül és átsző minden tevékenységi formát.

Zenei élményeket szereznek a gyermekek játék közben, kezdeményezéseken és foglalkozásokon.

Az óvodai ének- zenei nevelés hatással van a gyermek érzelmeire. A gyerekek együtt örülnek, bánkódnak és mindez erősíti az együttlét társas örömét.

Az óvodai ének- zenei nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez, az évszakokhoz, népszokásokhoz, az óvodai élethez.

Cél:

Célunk a zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása; a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének harmonikus, szép mozgásának fejlesztése; a szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népszokások megismertetése által.

Ismerkedjenek meg minél több életkornak és a csoport képességszintjének megfelelő igényesen választott zenei anyaggal.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az óvodapedagógus a nap bármely szakában élménnyel énekeljen a gyermekek között, a különböző tevékenységi formákból adódó lehetőségek kihasználásával.

A zenei nevelés nem korlátozódhat csupán a szervezett tevékenységekre, a gyermekek a nap folyamán bármikor énekelhetnek, mondókázhatnak.

- Legyen lehetőség népi gyermekjátékok játszására a napi tevékenységekbe szabadon beillesztve.
- az óvodában is játszható énekes népszokások válogatása.
- ritmusérzék fejlesztése, éneklési készség és harmonikus szép mozgás alakítása. Valamennyi korcsoportban nagy jelentősége van a mozgással kísért mondókáknak, illetve az ének és a mozgás összekapcsolásának.
- igényes hangszerjátékkal és zene kiválasztásával a zenei fogékonyság megalapozása.
- a 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása
- a játékok hangulatának megteremtéséhez változatos, esztétikus, motiváló hatású, élményt előhívó eszközök biztosítása
- a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése, mondókákkal, gyerekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása:

- A gyermekekkel elsősorban olyan ölbeli játékokat ismertetünk meg, melyeket velünk közösen játszanak. Ezek arc, kéz, ujj és lovagoltató játékok. A mindennapi tevékenységek közben a témához kapcsolódó dalokat énekelgetünk.
- A kicsikkel egyszerű 4-5 hangból álló olyan énekes játékokat ismertetünk meg, melyek játéka álló helyzetben eljátszható. A gyerekek mindössze egy-két komponált gyermekdalt tanuljanak meg az ünnepek köszöntésére.
- Megismertetjük velük a csigavonal, hullámvonal és a szerepcserére épülő játékokat.
- A gyerekek egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző játék-helyzetekben is alkalmazhatunk. A zenehallgatáshoz olyan műveket gyűjtünk össze, amivel felkeltjük, a gyermekek érdeklődését az értékes zene iránt. Érzelmi hatású dalokat és népdalokat énekelünk, megjelennek zenei anyagunkban a rokon és más népek dalai, valamint altató dalok is.

Harmonikus mozgás, gyermektánc fejlesztése

Tevékenységek során törekszünk egyszerű táncmozdulatok elsajátítására (forgás, guggolás, taps, sarokkoppintás, egy lépéses csárdás).

Változatos térformák kialakítása során: átbújás, szűkülő, bővülő kör, sorgyarapodó, páros játékok, utánzóok jelennek meg.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Váljanak képessé a zenei élmények befogadására.
- Alakuljon ki belső indíttatás az éneklésre, táncra.
- Zenei ízlésük finomuljon, váljon igényükké a szép, tiszta éneklés.
- Tudjanak rögtönözni dallamokat, mozgásokat, ritmusokat.

- Szívesen és önállóan játszanak népi dalos játékokat.
- Mernek és tudnak egyedül is énekelni.
- Figyelmesen hallgassanak végig zeneműveket, vagy élő zenealkotást.
- Tudjanak megfelelően használni ritmushangszereket, dobot, zenei háromszöget.

9.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az óvodai ábrázoló és alkotó tevékenység minden nap jelen van az óvodai életben, vizuális ingerek hatnak a gyermekekre folyamatosan. Az óvodai vizuális nevelés egyik legfontosabb feladata olyan tevékenységek biztosítása, melynek során fejlődik a gyermekek esztétikai érzéke, szép iránti fogékonysága, nyitottsága. Fontos feladat az esztétikus és inger gazdag környezet megteremtése, ismerkedjenek meg a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal. Az ábrázolás eszközei és anyagai állandó, a gyermek által elérhető és bármikor elővehető helyen vannak. Az óvodai vizuális nevelés célja a vizuális nyelv elsajátítása, amelyen keresztül a gyermekek érzéseiket, gondolataikat kifejezhetik.

Az óvodai vizuális nevelés feladatai három /egymással szoros összefüggésben álló/ terület köré szerveződnek:

- Első a vizuális ingerek, élmények és alkotások befogadása, amely természetéből adódóan kapcsolatban áll a külső világ érzékelésével, megismerésével.
- Második az alkotás, a kifejezés, amelynek háttérében a vizuális gondolkodás, a kognitív és érzelmi folyamatok állnak.
- Harmadik az anyag- eszközismeret, amely nélkül elképzelhetetlen az alkotás, és ennek elsajátítása kisgyermekkorban még elválaszthatatlan a motoros funkciók fejlődésével és fejlesztésével.

A gyakorlatban megtapasztalható óvodai vizuális nevelés összhangban áll a kisgyermek igényével, kíváncsi,- mindenre nyitott attitűdjével és az óvodáskorra jellemző cselekvéses megismeréssel. Az óvodapedagógus akkor jár el helyesen, ha megteremti a lehetőségét annak, hogy a gyermekek ábrázoló szándékuknak megfelelően szabadon választhassanak az elérhető anyagok, eszközök és technikák közül.

Cél:

A tevékenység célja a gyermek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.

A gyermekek tér-, forma-, szín képzeletének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. A helyes ceruzafogás elsajátítása.

Feladatok:

- Teremtjük meg a feltételeket a gyermek képi, plasztikai, ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez.
- Képi gondolkodásukat folyamatosan fejlesszük
- Vegyük figyelembe a gyermekek közötti képességbeli különbségeket és a fejlesztést az egyéni érettségi szinthez igazodó differenciáltsággal valósítjuk meg.
- Keltsük fel a rajzolás, mintázás, kézimunka anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát. Az ábrázolás eszközeit mindenki által elérhető, nyitott polcon tároljuk, így a gyermekek igény szerint bármikor elővehetik vagy az elkezdett munkát folytathatják.
- A megjelenítéshez, az egyéni önkifejezés megvalósításához sokféle anyagot, eszközt biztosítunk, megismertetjük a változatos technikákat és munkaformákat.
- Biztosítjuk élményeik, fantáziájuk, képi és térbeli megfigyeléseik sokféle lehetőségét.
- Juttassuk el a gyermeket az alkotás, önkifejezés öröméhez.
- Biztosítjuk a gyermekek fejlődését serkentő motiváltságot.
- Gyűjtjük és időszakonként hazaadjuk a gyermekek munkáit, szükség esetén szakember rendelkezésére bocsátjuk.
- Biztosítjuk a gyermek rajzfejlődéséhez szükséges feltételeket, megfelelő motivációval érjük el, hogy mindegyik gyermek részt vegyen az ábrázoló tevékenységben.
- Alakítsuk ki a gyermekekben az igényt az esztétikai élmények befogadására és az esztétikus környezet kialakítására.
- Segítsük elő, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget gyermekeik számára a rajzolásra, festésre, mintázásra, kézimunkázásra.
- Vonjuk be a szülőket, elsősorban természetes, újrahasznosítható anyagok gyűjtésébe, az óvodában használatos eszközök elkészítésébe.

9.5 A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez megfelelő méretű és minőségű eszközöket biztosítunk. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum domináljon. Fontosnak tartjuk, hogy a csoportszobában megfelelő hely legyen az alkotó-alakító tevékenységhez. A gyermek kényelmesen elférjen az asztalnál, a játszó gyermekek ne zavarják őket. Olyan légkört teremtünk, hogy szívesen kapcsolódjanak be az alkotásba. Megtanítjuk őket az eszközök biztonságos használatára. A mindennapi szabad játéknál is biztosítjuk a festéshez, rajzoláshoz, ragasztáshoz, hajtogatáshoz az eszközöket, amelyeket úgy helyezük el, hogy bármikor hozzáférhessenek.

9.6 A tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

A vizuális nevelés magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, képalakítást, konstruálást, kézimunkát.

Ezen technikák gyakorlása, pontosítása segíti a gyermeket abban, hogy a „művei” kifejezőbbé váljanak, tükrözzék a világról szerzett ismereteit, érzelmi megnyilvánulásait.

Játszva ismertetjük meg a gyerekeket az anyagokkal, eszközökkel, és alapvető technikákkal. Szabadon firkálgató, mázoló, gyurmázó gyerekekkel együtt éljük át a felfedezés, az alkotás, a színek, a formák adta örömet, esztétikai élményt.

A firkából kilépő, valamint ábrázolni kezdő gyermeket egyénileg segítjük a továbblépésben, fokozatosan figyelünk a gyermek igényeire, gondolataira, engedjük szabadon próbálkozni. Az egyéni fejlesztésre minden korcsoportban nagy hangsúlyt fektetünk. Nem törekszünk arra, hogy minden gyerek azonos szinten dolgozzon, de célunk, hogy mindenki önmagához képest fejlődjön. A tehetséges gyerekek gondozása folyamatosan történik.

Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

1. **Képalakítás:** festés, rajzolás, papírragasztás, nyomatkészítés, festékfröcskölés, kollázs-technika, viaszolás, termések, levelek ragasztása, papírfűzés, képalakítás tárgyakkól.
2. **Plasztikai munka:** mintázás, termésfigurák, láncok, füzérek készítése, origami, spárga- és fonalmunka, varrások, gyűjtött természeti tárgyak rakosgatása, gyöngyfűzés.
3. **Építés:**
 - építgetés különböző tárgyakkal, formák, alakzatok létrehozása,
 - leporellókból zárt részek létrehozása,
 - vizes homokból változatos formák építése,
 - aktuális játékokra környezet-átalakítás, átrendezés,
 - terepasztalok építése,
 - építés nagyméretű dobozokból,
 - építés hóból.

9.7 A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Óvodánkban az alkotó alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak. Heti egy alkalommal szervezünk irányított mikro csoportos kötetlen formájú tevékenységet.

Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyerek vesz részt a tevékenységben. Minden gyerek megalkothatja az ajánlott eszközökkel a képi-plasztikai elképzeléseit. Megjelenítik egyéniségüket, fantázia és élményvilágukat, érzelmeiket, vágyaikat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Élményeiket, tapasztalataikat, érzelmeiket vizuálisan képesek megjeleníteni, örömmel kezdeményeznek ábrázoló tevékenységet.
- Ismerik a különböző technikákat és azokat képesek alkalmazni.
- Színhasználatuk gazdag, vannak kedvenc színeik.

- Örülnek egyéni és közös produkciójuknak.
- A tevékenység során kitartóak, egymás munkáit értékelik.
- A gyermekek önállóan tudnak választani a megismert és elsajátított vizuális technikák közül és a természet kincsét felhasználva tudják céljukat kreatívan megvalósítani.
- Téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Meglátják környezetükben az esztétikai értékeket.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.
- Alkotás közben ügyelnek környezetük és saját maguk munkájának tisztaságára.
- Az ábrázoló tevékenység során alkalmazzák a balról-jobbra haladás irányát, a lent és fent síkban történő jelölését.
- Kézmozgásuk lehetővé teszi az egyre precízebb apróbb mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését. Finommozgásuk alkalmassá válnon a helyes ceruzafogásra.

9.8 Mozgás

A kisgyermekkorban a legnagyobb a mozgás jelentősége. A mozgás cselekvésen, játékon keresztül tapasztalja meg önmagát, társait és a körülötte lévő világot. A mozgás élménye segíti énképének formálódását.

A torna és a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, egyensúlyozás, dobás) a testi képességeiket (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség). Kedvezően hat a gyermeki szervezet növekedésére, teherbíró képességére, illetve az egyes szervek teljesítő képességére. Fontos szerepe van az egészség megőrzésében. A mozgás erősíti és kiegészíti a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése segíti a téri tájékozódást, a helyzetfelismerést, a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

Természetes mozgásnak azokat a mozgásokat nevezzük, amelyek az emberré válás során alakulnak ki. Ezek a mozgások genetikailag kódolva vannak. A gyermekek fejlődésében ezek a mozgások neveléstől függetlenül is kialakulnak.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelem, szabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás –fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Cél:

Az egészséges életmód, a rendszeres testedzés szokásrendszerének, a testi-lelki harmónia kialakulása, a társra figyelés, az alapvető testi képességek és mozgáskészségek (harmonikus, összerendezett, fegyelmezett, nagy és kismozgás) és pszichomotoros

képességek fejlődése, a mozgás megkedvelése különös tekintettel a természetes mozgásokra, és koordinációra.

A gyermekek a lehető legtöbb pozitív mozgástapasztalat begyűjtésével „egész életre elkötelezzék magukat” a fizikailag aktív életmód mellett – már amennyire ez óvodáskorban lehetséges.

Az óvodapedagógus feladatai:

Fizikai állóképesség, erőnlét és koordináció fejlesztése.

Nagy- és finommozgások, testséma, téri tájékozódás és egyensúlyfejlesztés.

Laterális dominancia fejlesztése.

Vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó illetve azt kiegészítő szerepű mozgásokat gyakoroltat.

Probléma megoldást erősíti mozgással végzett feladatmegoldásokkal.

A mozgással kapcsolatos szókészletet fejleszti.

Fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitást előkészíti.

A sikeres feladatmegoldások eredményeként növeli az önértékelést és önbizalmat.

A tornával és mozgásos játékokkal fejleszti a gyermekek **természetes mozgását, valamint testi képességeiket** (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, koordináció). Pozitív irányba befolyásolja a mozgás által a gyermek teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítő képességét. A mozgásos tevékenységek során segíti a **térben való tájékozódást**, a helyzetfelismerést, az alkalmazkodó képesség, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

Az óvodai nevelés minden napján, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani, az egyéni szükségletek és képességeket figyelembe véve- a játékban és szabad játékban megvalósuló mozgásos tevékenységre és egészségfejlesztő testmozgásra.

Az irányított mozgásos tevékenységek az óvodapedagógus által szervezett olyan tevékenységek, melyek nem jelentenek kényszert a gyermek számára. Ha a gyermek nem tud, vagy nem akar részt venni a tevékenységben, lehetőséget kell biztosítani, hogy a másik óvodapedagógussal vagy pedagógiai munkát közvetlenül segítő szakemberrel lehessen, vagy csatlakozhasson egy másik játszószobában számára kedvelt tevékenységhez.

A mozgásos lehetőségeknek teret biztosít teremben és szabad levegőn egyaránt.

Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást szervez az óvoda tornatermében, udvaron.

Zenés tornát, sétákat, kirándulásokat szervez.

Differenciált feladatadással lehetőséget teremt arra, hogy az adott gyakorlatokat a gyermekek saját képességeiknek megfelelően hajtsák végre, kellő aktivitást és terhelést biztosít. A foglalkozások körültekintő szervezésével és előkészítésével a várakozási időt kerüli.

Az életkorhoz az alábbi szempontok szerint a mozgásanyagot összeállítja.

Járás, mászás, futás, ugrás, dobás, elkapás, húzás, tolás, függeszkedés, forgás, gurulás, hordás, egyensúlyozás. Gimnasztika és talajtorna elemek. Sokszínű, változatos testnevelési játékok.

9.9 Helyi sajátosságaink, tárgyi felszereléseink:

- A tornaszobánkban, sportszertárunkban rendelkezésre állnak az alábbi sportszerek, eszközök: Testhenger család, Tornapad, Tornaszekrény, Tornaszőnyeg, Zsámoly, GREISWALD egy-egy eleme, Mászókötél, Bordásfal, Trambulin, Tornakarikák, Focikapu, Labdák, Babzsákok, Szalagok, Ugráló kötelek, Mozgáskotta, Építő modul, Egyensúlyozó korong, Folyami kövek, Tip-top tipegő, Csoportos lépegető, Bújócskás alagút, Billenő rácshinta, Forgó tölcser, Karikadobáló, Guruló deszka.
- Óvodánk udvarán megtalálható a Légvár, Csúszda, Hinta, Egyensúlyozó gerenda, Lejtős mászóka, Függőhíd, Mérleghinta, Rugós játékok, Nyújtósor.
- Biztosítjuk a tornaszobában és az udvaron a nagyobb mozgást igénylő játékok számára a megfelelő helyet és kihasználunk minden lehetőséget.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Szereti és igényli a mozgást.
- Megfelelő szintű teljesítőképesség jellemzi, mozgása összerendezett, ügyes, megfelelő ritmusú.
- Tud a térben tájékozódni, ismeri az irányokat.
- Sor és váltóversenyt, futó és fogójátékokat játszik a szabályok pontos betartásával.
- Ismeri az eszközök nevét és a gyakorlatokhoz kapcsolódó kifejezéseket, vezényszavakat.
- Tud ütemtartással járni, rövidebb távon egyenletes iramban futni.
- Tud gurulóátfordulást végrehajtani előre.
- Labdát vezet helyben, tud egykezes felső dobással célba dobni.
- Játékos- és versenyhelyzetekben magatartása a feladatnak megfelelő (kitartás, akarat).
- Figyelme, gondolkodása, emlékezőképessége, ötletessége megfelelő szintű.

9.10 A külső világ tevékeny megismerése

A környezeti nevelés prioritása előtérbe került az élet minden területén. A fenntarthatóság pedagógiájának megjelenése a nevelés szemléletének egészét átformálta.

Mindenki számára fontos, a pozitív értékrend közvetítése, s az ehhez szükséges befogadó környezet alakítása, a gyermekek és családok, valamint tágabb társadalmi környezetünk irányába. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A tágabb és szűkebb környezet közvetlen tapasztalati úton történő megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne.

Komplex foglalkozások megvalósítása a témakörök kölcsönhatásával, valamint a népszokások, népi megfigyelések, találós kérdések, vizuális, zenei, irodalmi, matematikai ismeretek, játékos kísérletek felhasználásával.

Cél:

Minél több érzékszervi és mozgásos tapasztalat szerzése az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről, valamint annak formai, mennyiségi viszonyairól. Életkoruknak és képességeiknek megfelelő szinten olyan szokásrendszer elsajátítása, amelyek meghatározóak a környező világgal való harmonikus kapcsolatteremtéshez. A természeti, emberi, tárgyi környezettel, családdal való ismerkedés során olyan tapasztalatok szerzése, amelyek matematikai tartalmúak: mennyiségi, alaki, nagyság- és térbeli viszonyok. Ismereteit tevékenységekben alkalmazza.

HOSSZÚ TÁVÚ CÉLJAINK**Fenntarthatóságra nevelés**

Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.

Ökológiai szemlélet

Törekedjünk a komplex testi-lelki-szociális értékek védelmére, az ökológiailag fenntartható, egészséges élő és élettelen környezet kialakítására. Tudatosodjon gyermekeinkben, hogy az egészség érték, - tenni kell érte. Értsék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát. Alakuljon ki gyermekeinkben az egészséges életmód utáni igény.

Környezettudatos magatartás kialakítása

Alapozzuk meg gyermekeinkben a természet és a társadalmi környezet,- benne az ember harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag). Alapozzuk meg, hogy felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.

Értékrend kialakítása

Ismeressük meg gyermekeinkkel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolatok kezelésének, fejlesztésének módszereit a tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával. Alakuljanak ki gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek. Ismerjék meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a

helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, közösséghez való tartozások élményét, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit, tanulják meg ezek szeretetét és védelmét. A gyermek értékrendje szűk körű és szubjektív. A neki érzelmileg közelálló személyek, tárgyak adják az értékeket. A helyes értékrend kialakítása a környezeti nevelés kiemelt feladata. Megalapozza viszonyulásainkat, cselekedeteinket. Rávilágít környezetünk összetettségére és összefüggéseire, a legkisebb elem fontosságára.

RÖVID TÁVÚ CÉLJAINK

Az egészséget támogató, biztonságos, esztétikus munkakörnyezet kialakítása és védelme.

Környezettudatos magatartásformák kialakítása

Alapvető higiéniai normák megismertetése és betartatása.

Helyes napirend és életrend kialakítása.

Az étkezési kultúra fejlesztése, az egészséges táplálkozás szorgalmazása.

A szabadidő hasznos eltöltése.

Testi-lelki egészségvédelem a gyermekek és dolgozók körében.

A környezeti kultúra átadása oly módon történjen, hogy beépüljön a személyiség jegyeibe a természetes és épített környezettel való harmonikus együttélés. És ez olyan korai szakaszban történik, amikor a szokások, szabályok nagy része rögződik.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Elősegíti az emberi és tárgyi környezethez fűződő pozitív viszony kialakulását, a természet védelmét, a környezettudatos magatartás megalapozását.
- A környezettel való ismerkedés közben fejleszti a gyermekek beszédmegértő, és nyelvi kifejezőkészségét, értelmi képességeit.
- A környezet megismerése közben tapasztalatokat nyújt a tér- és síkbeli formákkal, mennyiségi összefüggésekkel, relációkkal kapcsolatban.
- Elegendő alkalmat, időt, helyet biztosít a biztonságos életvitel szokásainak kialakításához.
- Elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A tervezés során figyelembe veszi a helyi adottságokat, lehetőségeket, évszak változásait, ünnepeket.
- Alkalmi és folyamatos tevékeny tapasztalatszerzéseket, megfigyeléseket, komplex érzékszervi ismeretgyűjtéseket, munka jellegű tevékenységeket, szimulációs

játékokat szervez az alábbi témakörökről: évszakok, természet változásai, időjárás, öltözködés, színek. Hét napjai, napszakok. Növények, állatok, ezekhez kapcsolódó emberi tevékenységek. Test. Közlekedés. Városunk. Család. Foglalkozások. Fizikai jelenségek.

- A tárgyak, személyek összehasonlítása tulajdonság szerint. Halmazalkotás, ítéletek, nyitott mondatok, relációk, mérhető tulajdonságok, rendezés, sorozatok.
- Számfogalom előkészítése: összemérés (mennyiségek, halmazok), természetes szám képzeteinek kialakítása (tőszám, sorszám). Műveletek: bontás, hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel.
- Tapasztalatok a geometria köréből, építés. Alkotások szabadon és másolással, tevékenység tükörrel, tájékozódás térben és síkban.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Megkülönbözteti az évszakokat és a napszakokat.
- Ismeri a színeket, azok árnyalatait.
- Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik. Tudja lakcímét, testvérei és szülei nevét, születési helyét, idejét.
- Ismeri, betartja környezete közlekedésének legfontosabb szabályait, ismeri a közelben lévő közintézményeket.
- A tárgyakat legalább 10-ig meg tudja számlálni, össze tudja hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Tud 10-es számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni. Meg tudja állapítani több, kevesebb, ugyanannyi.
- Képes két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, nagyobbat, többet, kevesebbet létrehozni.
- Helyesen használja a tő és sorszámneveket.
- Helyesen használja a térbeli viszonyokat jelentő névutókat.

9.11 Környezetvédelem

Célunk:

Olyan szokások és viselkedési formák kialakítása gyermekekben, amelyekkel megalapozzuk a környezettudatos magatartást óvodáskorban.

Feladatunk:

Gyermekeinkkel megismertetjük a természetet, felfedeztetjük annak szépségeit, és ezáltal megszerettetjük azt. Tudatosítjuk bennük, hogy milyen fontos a természet szépségeinek, tisztaságának, értékeinek védelme.

Tartalom:

A környezetvédelmi nevelést úgy építjük be az óvoda életébe, hogy a gyermekek számára minden óvodában töltött nap élmény legyen.

Tapasztalatszerző tevékenységeinket úgy alakítjuk, hogy a közvetlen környezetükben élő növény- és állatfajokat természetes környezetükben figyeljék meg. Óvodásaink a

mindennapi élet során olyan alapvető ökológiai ismeretekre tesznek szert, melynek során felfedezhetik a környezet és az élővilág közötti kölcsönhatásokat, s életkoruknak megfelelő természetvédelmi alapismereteket. Tudatosítjuk bennük, hogy az élővilág védelme érdekében védelem alatt áll: a Föld, a Víz, a Levegő.

Nevelőmunkákba úgy építjük be a környezet- és természetvédelmi feladatokat, hogy az óvodai élet minden mozzanatában érvényre jusson. Igyekszünk minél több időt a szabadban, természetben tölteni. Életkorukat, fejlettségüket figyelembe véve a rácsodálkozástól a spontán és irányított megfigyeléseken keresztül eljuttatjuk őket az élmény dús kísérletek és kirándulások szakaszába.

A környezetvédelem következő jeles napjai tervezhetők:

- szeptember 23.: Takarítási Világnap (Szelektív nap)
- október 4.: Állatok Világnapja
- március 22.: A Víz Világnapja
- április 22.: A Föld Világnapja
- május 10.: Madarak és Fák Napja

9.12 Munka jellegű tevékenységek

Az óvodás korú gyermek életében a munka jellegű tevékenységek fontos szerepet kapnak.

A gyermekek aktív részvételével, és érdeklődésével a munka jellegű tevékenységekben aktívan fejlesztjük a gyermekek együttműködési készségét.

A munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek kialakítása (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) tevékenységeken keresztül történik.

Az egyes munkafajtákat fokozatosan vezetjük be, ezzel biztosítjuk a munka állandóságát és folytonosságát. Fontos, hogy a gyerekek a munka jellegű tevékenységeket önként, örömmel végezzék. A munkafolyamat segítse a problémamegoldás, feldolgozás útját.

A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben megjelennek a különböző beszédformák (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra késztetés, kérdés, köszönés, dicséret verbális kifejezései), a munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak. A gyermek értékelése differenciáltan, konkrétan, reálisan, önmagához mérten történik.

9.12.1 Önkiszolgáló munka

Az önkiszolgáló munka a gyermekek természetes, mindennapi szükségleteinek önálló kielégítését, valamint környezetünk rendjének megőrzését és helyreállítását jelenti. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés munkát jelent a gyerekek számára.

Önkiszolgáló munkák:

- öltözködés,
- testápolás,
- étkezés.

A csoport életével kapcsolatos önként vállalt tevékenységek:

Arra törekszünk, hogy a gyerekek minél nagyobb önállóságra tegyenek szert, egyszerű feladatok adásával. Egy részük szabályosan ismétlődik, más részük esetleges.

Ezek lehetnek:

- teremrendezés,
- segítségnyújtás a felnőtteknek,
- megbízatások teljesítése,
- ajándékkészítés,
- segítségnyújtás a kisebbeknek, stb.

9.12.2 Udvari, kerti munka

A kerti munka a gyermekeknek olyan közösségi jellegű tevékenysége, amely közben átéli munkájuk természetére gyakorolt hatását, megfigyelhetik azokat a változásokat és eredményeket, amelyek munkájuk során létrejönnek.

A gyerekek alkalomhoz és évszakokhoz kapcsolódóan végeznek kerti munkát. Figyelemmel kísérik az óvoda és környezetének rendjét, és tisztaságának megőrzését. Ez is segíti a természet szeretetére, megővésére nevelést.

Évszakokhoz kapcsolódó munkák

- A környezeti témakörhöz kapcsolódva kérjük őket különböző gyűjtő munkára.
- Száraz gallyak felszedése, falevélseprés.
- Csíráztatás, rügyeztetés.
- Veteményes és virágos kert ültetése, gondozása, locsolása, stb.
- A veteményes kertben található termések betakarítása, feldolgozása, felhasználása.
- Csoportszobáinkban található cserepes virág, melynek gondozásához a gyermekek is segítséget tudnak nyújtani, pl. virágültetés, locsolás.

Feltételek megteremtése:

- Életkorukhoz mért munkalehetőség biztosítása.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése.
- Megfelelő eszközök biztosítása a munkafolyamat zökkenőmentes lefolyása érdekében.
- Minden olyan munka elvégzése, melyhez kedvük van a gyerekeknek, és az nem veszélyezteteti testi épségüket.

Cél:

A munkavégzéshez szükséges beállítódások, célszerű munkafogások, készségek, képességek, tulajdonságok kialakulása, cselekvő tapasztalással a gyermeki személyiség, attitűdök fejlesztése, saját és mások munkájának megbecsülésére és elismerésére nevelés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt légkört biztosít, hogy kitartással végezhessék el a tevékenységeket.
- Mintaadással, állandó megerősítéssel a munkához való pozitív viszonyt alakít ki, mely során meg tanulják tisztelni a munkát végző embert.

- Megéretteti a gyermekkel, hogy a munka felelősségteljes feladat, melynek eredménye van.
- Ügyel arra, hogy a munka ne jelentsen terhet, feleljen meg a gyerek egyéni fejlettségi szintjének.
- Igényt alakít ki a gyermekekben a rend és a rendezett körülmények megtartására.
- Fejleszti az akarati tulajdonságaikat: önállóságukat, kitartásukat, önzetlenségüket, felelősségtudatukat.
- Méretben és minőségben olyan eszközöket biztosít, melyek megfelelnek az óvodás gyermekek igényeinek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Ügyel saját személye és környezete rendjére.
- Önállóan végzi a személyiségével kapcsolatos teendőket.
- Munkatevékenységében kitartó.
- Szívesen vállal munka jellegű megbízásokat, azokat felelősséggel végzi el.
- A munkavégzésnél használt eszközöket elrakja.
- Igénye legyen az esztétikus terítésre.
- Részt vesz teremrendezésben, ágyazásban.

9.13 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik az óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere.

A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított, szervezett módon tanuljon a kisgyermek. A játékos, cselekvéses tanulás élményszerűvé teszi az ismeretszerzést.

A gyermeket a tanulás játékos formái segítik hozzá, például a színek, formák és tapasztalat útján való megismeréshez. Játékhoz kapcsolódnak a környezetből szerzett, a gyermek számára valamilyen oknál fogva érdekes benyomások, élmények újraélései.

Cél:

A gyermek közvetlen környezetéből származó tapasztalataira, szükségleteire, kíváncsiságára, utánzási hajlamára, élményeire, érzelmi beállítódására épített tartalmak megismerése, a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók differenciált fejlődése, mely a teljes személyiség fejlődését támogatja. Elsődleges cél a gyermeki kompetenciák fejlesztése, támogató környezet megteremtésével, és a gyermeki előzetes tapasztalatok figyelembevételével.

Az óvodapedagógus feladatai:

Érzelem gazdag, biztonságot nyújtó, kölcsönös bizalmon alapuló csoportlétkör kialakítása, az érési folyamatok optimális megtámogatása. Minden gyermek hibázhat, minden gyereknek van lehetősége javításra, próbálkozásra.

Megfelelő mennyiségű és minőségű ingerhatás, tapasztalás és cselekedtetés, felfedezés biztosításával a gyermeki kíváncsiság felkeltése, kielégítése, problémamegoldás, felfedezés örömeivel. Ennek érdekében indokolt esetben használja az IKT-eszközöket is.

A közvetlen tapasztalatra, mozgásra, élményre épülő képességek, részképességek fejlesztése, mely magába foglalja a szenzoros, motoros, szociális és verbális tanulást egyaránt.

A tervezett tanulási tevékenység követi az évszakok változásait, a megfigyelhető természeti és társadalmi jelenségeket, eseményeket, az ünnepek sajátosságait, az óvodai élet hagyományait, aktualitásokat.

Projektelemek alkalmazásával komplex ismereteket nyújt, tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosít.

Elsősorban differenciáló, egyéni vagy mikro csoportos, illetve kooperatív technikákat alkalmaz.

A tanulás alapvető feltételének megteremtése, a **szokásrendszer kialakítása**, a tevékenységek állandó helyének meghatározása, a jól megválasztott időkeret, és az elegendő számú, méretű, minőségű, sok érzékszervet foglalkoztató az életkornak és a gyermekek egyéni képességeinek megfelelő eszközöket biztosít.

Figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtat előzetes tervein.

Az elmélyült tevékenységekhez nyugodt légkört és környezetet teremt, például a csoportszoba elrendezésével. A párhuzamosan végezhető tevékenységekhez biztosítja a megfelelő eszközöket és a szabad választás lehetőségét.

A szervezeti formát a tevékenység tartalmától, a résztvevő gyermekek számától, összetételétől, fejlettségétől függően az óvodapedagógus megválasztja, differenciáltan alkalmazza.

9.14 A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Az egyszerű feladatokat megérti.
- Ha a helyzet megkívánja, kivárja, amíg rákerül a sor.
- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.

- Feladatai végrehajtásában kitartó.
- Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő.
- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidezésére.

10 Az óvoda hagyományos ünnepei

Az ünnepek, megemlékezések szervezését a gyermekek személyiségfejlődésében fontosnak tekintjük, mert az érzelmi nevelés és szocializáció terén kiemelkedő hatást fejtenek ki. E jeles események szervesen illeszkednek a tervezett nevelési folyamatokba, melyeket a szülők segítségével, lehetőség szerint részvételével készítünk elő, illetve bonyolítunk le. Ünnepeinket az aktuális előkészületek jellemzik, érzelmi, hangulati ráhangolódással, ajándékok, dekorációk készítésével.

Törekszünk az énekes, mondókás, dramatikus játékok hiteles, élményszerű átadására. Természetes és sokrétű módon alkalmazzuk óvodai életünkben népköltészeti értékeinket és népmese hagyományainkat.

10.1 Hagományos rendezvényeink, programjaink, ünnepeink:

- Adventi készülődés: Az adventi előkészületekkel, gyertyagyújtással fokozzuk a várakozás érzelmi hatásait. Ebben az időszakban tartjuk csoportonként a nyílt napot, melynek keretében az érdeklődő szülők betekintést nyerhetnek az óvoda mindennapjaiba.
- Mikulás: A Mikulás csoportonként látogat el a gyerekekhez, akik versekkel, énekekkel köszöntik.
- Karácsony: Közös ünneplés keretében, énekkel, verssel, dramatizálással ünnepelünk. Minden évben más-más csoport készül az ünnepi műsorral. Vendégeket hívunk, a szereplő gyerekek szülei is velünk ünnepelnek, közös karácsonyfát állítunk.
- Farsang: Jelmezben zajló zenés, táncos esemény, aktuális versekkel, énekekkel, tréfás játékokkal kiegészítve.
- Március 15.: Zászlók, kokárdák készítése, elhelyezése a település emlékművénél. Ünnepi megemlékezés a felelős óvodapedagógus előkészítésében, szervezésében.
- Helyi mesemondó délelőtt: március hónapban tartjuk a gyerekek önkéntes jelentkezése alapján. A két legszebben mesélő gyerek képviselheti óvodánkat a kistérségi mesemondó délelőttön. Minden résztvevő gyermeket megajándékozunk.
- Kistérségi mesemondó délelőtt és rajzkiállítás: több óvoda részvételével zajló mesemondó délelőtt, melynek keretében értékelésre kerülnek a beérkezett pályamunkák illetve az elhangzott mesék.
- Húsvét: Fontos a hagyományok ápolása, ráhangolódás az előkészületekkel a húsvéti ünnepre (nagytakarítás, népszokások felelevenítése, megismertetése).
- Anyák napja: Minden gyermek ajándékot készít az édesanyjának.
- Évzáró: Az év során megismert versekből, énekekből, dalos játékokból állítjuk össze. Szülőkkel közösen ünnepelünk.
- Gyermeknap: Közös program az egész óvoda részvételével: Pl.: udvari játékok, zenés, táncos előadás, stb..
- Ballagás: Az óvodás gyerekek műsorral készülnek, közös ünneplés vendégekkel, családokkal.

- Alkalmoszerűen részvétel a település rendezvényein.

Az év folyamán más aktuális rendezvényen is részt veszünk a gyerekekkel, figyelemmel kísérjük az óvodáknak kiírt pályázatokat is (pl. Oviolimpia, Rajzpályázat stb.)

A csoportokban megünnepeljük a gyerekek név és születésnapját közös énekléssel, verseléssel.

A nevelési év elején csoportos szülői értekezletet tartunk minden óvodába járó gyerek szüleinek. Az iskolába készülő gyerekek szüleinek március hónapban tájékoztató szülői értekezletet szervezünk, ahová meghívjuk az iskola vezetését, leendő első osztályos tanítóit. A nevelési év során lehetőséget biztosítunk szülői értekezletek igény szerinti megtartására.

10.2 Kistérségi mesemondó délelőtt és rajzkiállítás

2000 óta hagyomány, hogy óvodánk mesemondó délelőttöt és rajzkiállítást hirdet óvodáskorú gyerekek számára helyi, illetve kistérségi szinten. Ennek első fordulója a helyi mesemondó délelőtt. A házi mesemondó délelőttre való jelentkezés önkéntes és a meseválasztásban a gyermek, a szülő és az óvodapedagógus is részt vállal.

A két legszebben mesélő gyermek képviseli intézményünket a kistérségi délelőttön. A pályázati feltételek szerint óvodánként 2 gyerek szerepelhet, verses mese kizárva. A rajzverseny pályázati kiírása szerint fekvő formátumú rajzokat kérünk, intézményenként 5 rajzzal lehet pályázni. Címe: „Legkedvesebb mesém” és bármilyen technika alkalmazható.

Az intézményünkbe érkező vendégeket színvonalas műsor előadásával köszöntjük. Szakmai zsűri értékeli a beérkezett pályamunkákat, valamint az elhangzó meséket. Mind a két területen ajándékokkal térhetnek haza a résztvevők.

A rendezvény fő célja: lehetőséget biztosít a mesemondó gyerekek tehetségének kibontakoztatására, a legjobbak kiválasztására és értékelésére és a rendezvényen résztvevő gyerekek megjutalmazására.

Részcéljai:

- a mese és a mesehallgatás megszerettetése
- művészeti nevelés
- hagyományőrzés

Ez a rendezvény évek óta betekintésre ad lehetőséget a szülőknek, településünk vezetőinek, a környező települések óvodapedagógusainak intézményünk tevékenységébe.

11 Inkluzív pedagógia – Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással - a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése, az óvodapedagógus alkalmazza a differenciálás elvét.

Az inkluzív pedagógia nem csak befogad, hanem adekvátan nevel:

- Az inklúzió egy szemléletmód, amelybe minden gyermek belefér.
- Az integráció, amelyben a sajátos nevelési igényű és hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű és tehetséges gyermekek nevelése valósul meg.
- A differenciálás egy módszer, amely által a gyermek számára releváns pedagógiai helyzet megteremtődik.

Differenciált bánásmódról akkor beszélünk, ha az óvodapedagógus ismeri a gyermeket, ha tudja, hogy ki milyen. A megismerés alapja, a megfigyelés, amely folyamatos és minden képességre kiterjed. A megismerést követően az óvodapedagógus elkészíti az egyes gyermekekre vonatkozó tervet, mely a nevelő és fejlesztő munka alapját képezi.

Felismeri a gyermek személyiségfejlődési nehézségeit, és képes számukra segítséget nyújtani - esetlegesen a megfelelő szakembertől segítséget kérni.

Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósulását.

11.1 A kiemelt figyelmet igénylő gyermek típusai:

Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTM) gyermek,
- tehetséges gyermek.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek:

A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint.

11.2 A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Gyermekeink szociokulturális háttere változó képet mutat.

Munkánk tervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek és a gyermekközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait.

- **Felelőségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és fejlesztésében.** A hátrányos helyzet esetenként a **gyermek veszélyeztetettségét** is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

- **Feladatunk** az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő - **kapcsolattartás**.

11.3 A hátrányos helyzet leggyakoribb okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje.
- A család lakhelye és környezete.
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota.
- A családtagok száma.

Környezeti okok lehetnek

- Sokgyermekes család: 3 vagy több gyermek.
- Szűkös lakásviszonyok: a család magas létszáma, több generáció együttélése.
- Szülők iskolázatlansága.
- Nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen bánásmód (brutalitás), érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér.
- Negatív hatású baráti kör.

Anyagi okok lehetnek

- Munkanélküliség.
- Létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem.
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen.
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik.

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság:
 - mozgáskorlátozottság
 - érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
 - szervi rendellenesség
- Tartós betegség.
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek).
- Higiénés hiányosságok.

A gyermek személyiségében rejlő okok

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt.

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében

- Anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása.
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.

- Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: tanácsadás, külső segítség felajánlása.
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés.

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére

- Differenciált fejlesztés.
- Egészségnevelés.
- A sport és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése.
- Felzárkóztató foglalkozás a valamilyen területen lemaradóknak.
- A családi életre nevelés tanítása: tanácsadás, külső segítség felajánlása.
- Mozgáslehetőség biztosítása.
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása.

Szülőknek felajánlott segítség

- Közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: nyílt napok, barkácsolás, Egészség- Sportnap stb.
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, beszélgetéseken (fogadó órákon), a gyermekvédelmi megbízott által szóban
- A védőnő interaktív prezentációi (tisztálkodás, egészséges életmód, életviteli tanácsok stb.).

Anyagi támogatás lehetősége

- ingyenes étkezés biztosítása

Az esélyegyenlőség segítésének elvei:

Minden tanköteles gyermeknek törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítéséhez az óvodának (a fenntartóval, a családdal, a gondviselővel, szakmai és civil szervezetekkel együttműködve) a következő elvek szerint kell biztosítani a nevelő-oktató munka feltételeit:

- a gyermek tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az óvodai nevelés-oktatás egész folyamatában és valamennyi területén.
- Használja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket. Lehetővé teszi a helyes viselkedési normák, a mintaként szolgáló cselekvések, a kommunikáció, együttműködés megismerését.
- kulcskompetenciák megalapozása, megszilárdítása, bővítése.
- folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés.

A tanulási esélyegyenlőség eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a gyermek személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása.

- a gyermekek önmagukhoz és másokhoz viszonyított teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tevékenységek, és más foglalkozások óvodán belül és kívül;

- egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.

11.4 Az óvodai hátrányok rendszere

A tevékenységrendszer, az óvodai tevékenységszervezést szolgálja, a teljesíteni és helytállni képes személyiség kialakulását.

Ez a helytállási képesség-együttesen magában foglalja egyebek mellett a közösségben való együttélés értelmi és érzelmi képességeit.

A kívánatos légkör kialakításában az alábbi tényezőknek tulajdonítunk különös fontosságot:

- az óvodapedagógus gyermekismerete, gyermekközpontú, gyermektisztelő értékrendje.
- az óvodai tevékenységrendszer gazdagsága.
- az óvodáért, az óvoda közösségért érzett felelősség intenzitása.
- a hagyományrendszer.
- a szülőkkel való kapcsolat milyensége.

Az óvodai tanulási folyamatban különösen fontos tényezőnek tekintjük, hogy az óvodapedagógusok a lehetőségekhez mérten igazodjanak a gyermekek egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tevékenységekben nyújtott teljesítményeikhez.

E cél eléréséhez az alábbi nevelési módszereket és szervezeti formákat alkalmazzuk:

- az egyes tevékenységekben gyenge teljesítményt nyújtó gyermekeknek felzárkóztató foglalkozást szervezünk.
- a lemaradók segítésére felzárkóztató foglalkozást biztosítunk.
- óvodapedagógusaink az egyes tevékenységeken előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így elsősorban a gyakorlásnál, az ismétlésnél a gyermekek önálló és csoportos munkájára támaszkodnak.
- Különleges bánásmódot igénylő gyermek vagy gyermekcsoport számára fejlesztési terveket dolgoz ki, és ezeket hatékonyan meg is valósítja.
- **Az általános pedagógiai célrendszer figyelembevételével határozza meg az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat.**

Az iskolába menők segítésére felkészítő, a tanító néikkel közös foglalkozásokat szervezünk.

Fontos feladat hárul az óvodára, a szociális hátrányok, a beilleszkedési, a magatartási, tanulási nehézségek enyhítésében. Napjainkban egyre több család kerül nehéz helyzetbe. A megélhetési nehézségek, a család hétköznapi gondjai miatt egyre több gyerek válik hátrányos helyzetűvé. Óvodánk eddig is sokat tett a hátrányok kompenzálása érdekében.

A hátrányok típusai:

Családi hátrányok

Olyan gyermekek tartoznak ide, akik mögött nem stabil, gondoskodó a család

Felbomlott család, elváltak vagy meghalt az egyik szülő.

Előfordul, hogy a hátrány abból származik, hogy a szülők tartósan betegek, leszázalékoltak, pszichésen kiegyensúlyozatlanok, deviáns életvezetést folytatnak.

Anyagi hátrányok

Azok a családok sorolhatók ide, amelyek nem képesek az átlagosnak megfelelő anyagi körülményeket biztosítani, mert nem képesek rendszeres munkára (meghaltak, betegek, deviánsak), munkanélküliek, vagy magas az eltartottak aránya és alacsony a munkaképes eltartók aránya.

Óvodánk feladata ennek a hátránynak a kompenzálására:

- ingyenes étkeztetés.
- óvodai elhelyezés.

Kisebbségi, etnikai hátrányok

Az etnikai hátrányok kompenzálásának óvodai feladatai:

- a másság elfogadtatása az óvoda minden gyermekével, dolgozójával.
- együttműködési formák a szülőkkel.
- felzárkóztató programok.
- együttműködés a Kisebbségi Önkormányzattal.
- kapcsolat a Gyermekjóléti Szolgálattal.

Tevékenységi hátrányok

Azok a gyermekek tartoznak ide, akik nem rendelkeznek megfelelő képességgel a különböző tevékenységek elsajátításához, nincsenek kellőképpen motiválva az új ismeretek befogadására.

A tanulási hátrányok kompenzálása óvodában:

- differenciált foglalkoztatás a tevékenységeken.
- részproblémákkal küszködő gyerekek integrált nevelése – oktatása.
- megfelelő módszer kiválasztása.
- szakszolgálat igénybe vétele.
- óvoda, iskola kapcsolata.

Az egyes hátrányfajták nem függetlenek egymástól. A hátrányos helyzet folyamatnak is felfogható. Ehhez a tevékenységhez az óvodapedagógus hozzáértése mellett szeretet, megértés, a gyermek iránti bizalom és az óvodapedagógus-lelkiismeret kell.

11.5 Integrációs és képesség kibontakoztató felkészítés rendje

Az Integrációs program során az eltérő családi háttérrel rendelkező, különböző képességű és fejlettségű gyermekeket együtt fejlesztjük, annak érdekében, hogy a társadalmi párbeszéd, valamint a társadalmi mobilitás valóságos keretet kapjon az oktatás-nevelés rendszerén belül.

Az integrációs (együttnevelő) minőségi oktatást biztosító program jellemzői:

Egyrészt olyan oktatásszervezési keret:

- amely lehetőséget biztosít minden gyermek számára képességei kibontakozásához.
- amelyben minden gyerek előzetes, otthonról hozott tudását és kultúráját értékként képviselheti, kamatoztathatja.
- amelyben a gyerekek egymást segítő közösségei születnek (tudatosan fejlesztik a családot, az óvoda és a gyerek közötti kommunikációt).
- amelyben a szülőket, a családot, mint partnert vonják be az óvodai folyamatokba, döntésekbe (tudatosan fejlesztik a családot, az óvoda és a gyerek közötti kommunikációt).
- amelyben tudatosan építik ki az előítéletek csökkentésére, megszüntetésére alkalmas együttműködő, elfogadó környezetet.
- amelyben tudatosan teremtenek lehetőséget az oktatás ügyében érintett intézmények együttműködésére (óvoda, általános iskola, családsegítő).
- szervezetek, kisebbségi és helyi önkormányzatok, kulturális és civil szervezetek).
- amelyben a gyermek követés az óvodai hatékonyság visszajelzésének kiemelt eszköze.

Másrészt olyan kompetenciák jellemzik a óvodapedagógusokat mint pl.:

- széleskörű módszertani repertoár.
- egyéni különbségekre figyelő, egyénre szabott pedagógiai eszközök és mérőrendszerek ismerete.
- az együttműködés és intézményi kereteken túlmutató jellegéből fakadó óvónői szerepbővülés elfogadása.
- az óvodában megjelenő különböző kultúrák ismerete, egyenértékűként való elfogadása, kezelése.

Az integrációs (együttnevelő) program fenti jellemzőinek az intézmény pedagógiai rendszerének egészét át kell hatnia.

Elvárható eredmények:

Az óvodai integrációs program alkalmazása esetén a következő eredményekről kell számot adni, melyek az ellenőrzés szempontjait is jelentik:

- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya az oktatási – nevelési intézményben megfelel a jogszabályban előírtaknak.
- az intézmény képes a különböző háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására, és együttnevelésre.

- az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel.

Ezek eredményeként:

- nő az iskolába továbbhaladó HHH tanulók száma.
- csökken az óvodai hiányzások száma.
- csökken a HHH tanulók körében a kiemelt figyelmet igénylők száma.

Intézményi önértékelés: nevelési év végén.

11.6 A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény a sajátos nevelési igényű - mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő – gyermekek, eredményes fejlesztésének biztosítására kiemelt figyelmet fordít.

Az alapprogramban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek, így az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A gyermekek között fennálló különbségeket pedagógiai programunk kialakításakor mindvégig figyelembe vettük és számos helyen beépítettük. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez:

- fontos, hogy fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak mindennapi nevelőmunkánk tartalmi elemeivé

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A gyermekek személyiségét nem statikusan, hanem önmagukhoz viszonyított fejlődésében szemléljük. Óvodánkban az együttnevelés – az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyermek szükségletei szerint.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek

Óvodai pedagógiai programunk elkészítésekor, valamint napi munkánk során ezért figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltakat.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános alapelveink:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk.
- Kiemelt célunk elősegíteni e gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterjének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
- Biztosítjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, tárgyi és személyi feltételeket. Amennyiben a személyi feltételeink hiányosak, utazó gyógypedagógiai szolgáltatást igénylünk az arra kijelölt intézménytől.
- A rehabilitációs tevékenységünket team-munkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában az utazó gyógypedagógus, a gyermeket nevelő óvodapedagógusok, gyógypedagógiai asszisztensek és dajkák vesznek részt.
- Rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiás programjaink jellemzően az óvodai pedagógiai programba, így a napi óvodai életbe beágyazottan valósulnak meg, a gyermekek szakvéleményben foglalt valós igényeihez igazodóan, az utazó gyógypedagógus közreműködésével elkészített éves „Egyéni fejlesztési terv” szerint.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulása érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- A sajátos nevelési igényű gyermekkel végzett munkánk során arra törekszünk, hogy kihasználjuk mindazon lehetőségeket személyiségük –így különösen a befogadás, empátia fejlesztése, a segítő viselkedésformák és tevékenységek tanítása- fejlesztésére, amit a sérült társaikkal való együttélés nyújt.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek **különbözőségét** hangsúlyozza.
- Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.
- Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik esetében az adatvédelemmel és a személyiségjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.

A rehabilitáció általános célja:

- A sérült funkciók fejlesztése, újak kialakítása.
- A sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévő funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése.
- Amennyiben speciális eszközök használata szükséges, ezek elfogadtatása, a használat tanítása.

A rehabilitáció fő területei:

- az észlelés – vizuális, akusztikus, taktilis, vestibuláris, kinezteziás- fejlesztése.
- a motoros készségek fejlesztése.
- a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztése.
- a szociális készségek fejlesztése.

- a kognitív készségek fejlesztése.
- az önellátás készségeinek fejlesztése.

A rehabilitáció részben a többi gyermekkel végzett munka során, differenciált bánásmóddal és eszközökkel, részben egyéni vagy kiscsoportos formában valósul meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel végzett munkánkra vonatkozó eljárás:

- Évnyitó szülői értekezleteinken rendszeresen tájékoztatást adunk a szülőknek az integrált nevelésre vonatkozó főbb tudnivalókról, az erre vonatkozó eljárási szabályainkról.
- Fokozott figyelmet fordítunk az újonnan felvett gyermekek esetleges problémáinak feltárására, a nevelési tanácsadó, majd a szakértői és rehabilitációs bizottság bevonásával közreműködünk a sajátos igények mielőbbi feltárásában.
- Tájékoztatjuk a szülőket, hogy integrált nevelésben abban az esetben vehet részt gyermekük, ha optimális fejlődését ez a forma biztosítja leginkább, ezt a szakvélemény megállapítja.
- A gyermekek csoportba való beosztásakor tartózkodunk a sajátos nevelési igényű gyermekek elkülönítésétől.

11.7 Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés - a tehetségígéretes gyermekek felismerése

A tehetségnevelés/tehetségfejlesztés/tehetséggondozás a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik. A tehetség óvodai gondozása beékelődik a pedagógiai folyamat rendszerébe.

A tehetséggondozás céljai:

- a tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése,
- egy adott tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalainak kiegyenlítése,
- „megelőzés”, „légkörjavítás”,
- olyan területek támogatása, amelyek kiegészítik a direkt tehetségfejlesztést.

A **tehetségfejlesztés módjai** közül óvodánkban elsősorban a gazdagítás –dúsítás módszerét alkalmazzuk. A tehetségígéretes gyerekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógus által differenciált fejlesztésben részesülnek.

Jelenlegi megoldás: Gazdagítás, dúsítás:

- mélységben történő gazdagítás,
- tartalmi gazdagítás,
- a feldolgozási képességek gazdagítása,
- a tempóban történő gazdagítás.

Zenei tehetséggondozás

Az óvodai zenei tehetséggondozás a tehetség-ígéreték megtalálásával kezdődik. Egyénre vagy kiscsoportra szabott fejlesztési-tevékenységi terv készítése után folyamatosan megvalósul a fejlesztés.

A tehetséges gyermekek fejlesztése az óvodai csoportban, illetve kiscsoportos „tehetséggondozó” foglalkozásokon történik. Az óvodai csoportban a tehetségfejlesztés a mindennapi cselekvéses helyzetekbe van beépítve, a gyerekek szabadon dönthetnek, hogy részt vesznek-e a felkínált tevékenységben. Ezek a helyzetek nyitottak, bármikor bárki bekapcsolódhat vagy kiléphet a játékos tevékenységből. Cél az átlagosnál fejlettebb, jobb adottságokkal bíró gyermekek ritmusérzékének, zenei hallásának, éneklési készségének, emlékezetének, mozgásának,- egész személyiségének fejlesztése.

A műhelytevékenységekben olyan kisgyermek vesz részt, akiknél kiemelkedő zenei hallást, zenében történő fejlett kreativitást figyelnek meg az óvodapedagógusok. Heti egy alkalommal történik a foglalkozások megszervezése. A gyermekek hangszerekkel, zeneművekkel ismerkednek, melyek segítségével megvalósul hallás-, ritmusérzék-, és éneklési készségük fejlesztése, zenei ízlésük,- egész személyiségük formálása.

A zenei tehetségek néhány jellemzője: (Több elem megléte jelzőértékű)

- Már kétéves kora előtt dallamokat énekel.
- Családjában van zenész vagy zenerajongó.
- Különösen érzékeny a hangokra.
- Jó hallása van, könnyen azonosít hangokat.
- Jó ritmusérzéke van.
- A hangerősséget hatásosan tudja változtatni (érzi a zenei-érzelmi hatást).
- Könnyen emlékszik dallamokra.
- Énekel vagy gyermekhangszeren játszik játékidőben rendszeresen.
- Szeret zenét hallgatni, táncolni, zenére mozogni, improvizálni.
- Saját ritmusokat, dallamokat talál ki.
- Könnyen átalakít egy dallamot, variációkat talál ki.

Az óvodai zenei tehetséggondozás céljai:

A tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése; emlékezet, fantázia, logikus gondolkodás: teremtsünk minél több lehetőséget, hogy játékos zenei feladatokkal, játékhelyzetekben (énekes játékok, szerepjátékok stb.) minél több sikerélményt szerezzenek Kisgyermekkorban fontos a mondókák, gyermekdalok ismerete, szeretete. A zenei tevékenységekhez sokféle ütős-és ritmushangszerek, dallamcsövek, csengettyűk várják a gyerekeket, de megpróbálhatják megszólaltatni a furulyát, a billentyűs hangszert és játékba integráltan a zenei társasjátékokat is.

Egy adott tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalainak kiegyenlítése; pszicho motoros képességek, érzelmi-szociális érettség vagy éppen a motiváció területén. Ezek a „hiányosságok a tehetség kifejlődését megnehezítik, esetleg megakadályozzák. A gyermek esetleges „gyenge” oldalát mindenképpen diagnosztizálni kell,- egyedi segítségnyújtást biztosítva.

„Megelőzés”, „légkörjavítás”- a csoportban uralkodó szituációra vonatkozik. Azt akarjuk elérni, hogy az átlagot meghaladó gyermek a maga gyors és többnyire helyes válaszaival ne hagyja elbátortalanítsa a többiekét.

Kiegészítő tevékenységek: olyan területek támogatása, amelyek kiegészítik a direkt tehetségfejlesztést (pl. relaxáció) Feladatunk: feltöltődés biztosítása. (Például: a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekeket festészetben vagy táncban „támogatjuk”. Óvodában különösen nagy gondot szokott jelenteni, hogy a tehetséges gyerekek egy részének sokkal kevesebb az alvásiigénye, mint kortársainak általában. A pihenés, a relaxáció lehetősége azt jelenti, hogy nem a délutáni pihenést, hanem a lehetőségét kínáljuk fel a gyermeknek.

Dramatikus játék

Cél: a meglévő ismeretek bővítése, a személyiség fejlesztése a dramatikus játékok és pedagógiai módszerek alkalmazásával (érzékelés, észlelés, az emlékezet, a figyelem, képzelet, gondolkodás, jellem fejlesztése). Megalapozza a szocializációs közeg interakcióiban való eligazodást, biztosítja a dramatikus átélést. A dramatikus játék serkenti a gyermekeket az összefüggő kontextusos beszédre, arra, hogy az eszközök

mellett saját testüket, gesztusaikat, mimikájukat és egyéb kommunikatív képességeiket is felhasználják a megjelenítésben. Gyakorolják az informálás, tájékozódás, befolyásolás eszközeit, megtanulják az együttes munkát az egymásra figyelmet, az egymáshoz való alkalmazkodást.

A drámajátékok során lehetőségük nyílik a gyermekeknek:

- érzelmi helyzetek kibontakoztatására, a helyzetekbe való beleélésre,
- a szereppel való azonosulásra,
- a megjelenítő készség kibontakoztatására,
- a kapcsolattartási, kapcsolat felvételi, kommunikációs készség fejlesztésére.

Nevelési feladatok:

- valóságból és az irodalomból merített témák és történetek megjelenítése
- helyes viselkedés szabályainak gyakorlása
- konfliktushelyzetek feloldása konfliktuskezelő képesség fejlesztése

Képességfejlesztés:

- gyermeki aktivitás serkentése
- ön- és emberismeret gyarapítása
- fantázia kibontakoztatása
- önálló rugalmas gondolkodás fejlesztése
- nagy és finommozgás, a testkép, testtudat a hallás –látás, percepció fejlesztése
- beszédkészség a hangképzés a beszéd tisztaság, kifejezőképesség fejlesztése
- kommunikációs képességek, verbális- nonverbális képességek fejlesztése
- tér és időérzék fejlesztése

11.8 A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása **nevelési alapelveinkben és értékeinkben** rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy a gyermekek teljes személyiségének fejlesztésére és autonómiájuk kibontakoztatására törekedjen.

12 A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőségről szóló 2003. évi CXXV. Törvény rendelkezései az irányadóak.

Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

Az óvodai nevelés folyamatában a gyermeki jogok tiszteletben tartása, védelme, erősítése, érvényre juttatása.

Célunk:

Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez. Esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok enyhítése.

Feladatunk:

- A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek és családok segítése.
- A gyermekek fejlődését korlátozó ártalmak kiszűrése, külső speciális szakemberek bevonásával (Mátészalka, Pedagógiai Szakszolgálat stb.)
- Külső segítőkkel, gyermekvédelmi szervekkel, intézményekkel való kapcsolattartás, együttműködés.
- Az intézményekkel való kapcsolattartás mélyítése (környező települések óvodái, településünk intézményei) a prevenció minden gyermekre való kiterjesztése.

A gyermeknek joga van:

- A nevelési és oktatási intézményben, biztonságban és egészséges környezetben neveljék, oktassák. Óvodai napirendjét életkorának megfelelően alakítsák ki (játékidő, levegőztetés, pihenőidő, testmozgás, étkezés).
- A gyermek emberi méltóságának és személyiségének tiszteletben tartása érdekében nem vehető alá embertelen, megalázó büntetésnek, testi fenyegetésnek, zaklatásnak, idetartozik az étel erőltetése, a levegőztetés megvonása is. A gyermeket közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés nem érheti.
- A gyermek joga, hogy képességének, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön.
- Vallási vagy világnézeti, nemzeti vagy etnikai kisebbséghez való tartozása, fogyatékosága, egészségi állapota nem sérthető.
- A gyermek nevelése és oktatása az intézmény pedagógiai programja alapján történik, mely szerint az ismeretek közlését, tárgyilagosan és többoldalúan kell megvalósítani. Biztosítani kell a foglalkozásokon való részvételét.
- A gyerek cselekvési szabadságát, családi élethez való jogát az óvoda nem korlátozhatja, de a gyerek ezen jogának gyakorlása közben nem veszélyeztetheti

saját, illetve társai, az óvoda alkalmazottainak egészségét, testi épségét. Nem akadályozhatja viselkedésével a többiek művelődéshez, fejlődéshez való jogát.

- A gyermek szüleitől vagy más hozzátartozójától csak a saját érdekében, törvényes, meghatározott esetekben és módon választható el. A gyermeket kizárólag anyagi okokból fennálló veszélyeztettség miatt nem szabad a családjától elválasztani.

A gyermeki jogok védelme: a gyermeki jogok védelmére köteles minden olyan természetes személy, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, a gyermek ügyeinek intézésével foglalkozik.

12.1 Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén:

1. szint az óvodapedagógusok szintje:

- Biztosítja a gyermeki jogok érvényesülését.
- Hátrányos és veszélyeztetett szintet felismeri.
- Szükség esetén megfelelő szakemberhez, intézményhez irányítja, megszervezi a gyermek felzárkóztatását.
- Biztosítja a gyermekek differenciált és egyéni fejlesztését.
- A felzárkóztatást és a tehetséggondozást megvalósítja.
- Figyelemmel kíséri a gyermek rendszeres óvodába járását.
- A feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást megtervezi, megvalósítja (a gyermekek fejlődési lapjain feljegyzést készít).
- A szülőkkel megfelelő, együttműködő kapcsolatot alakít ki.
- Biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő, -óvó intézkedésre javaslatot tesz.
- Közreműködik az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében.

Az alábbi esetekben fokozottan figyelemmel kíséri a gyermek testi, lelki állapotát:

- fejlődési, beilleszkedési, magatartási zavart észlel
- sajátos törődést igényel (dyslexia, fogyatékos)
- egészségügyi problémákat tapasztal
- hátrányos, veszélyeztetett helyzetű
- szülők egymás közötti kapcsolata rossz
- szülő- gyermek kapcsolata nem megfelelő
- különleges gondozásban részesül (Családsegítő Szolgálat tevékenysége).

2. szint Gyermekvédelmi felelős szintje:

- Személyét a nevelőtestület választja, szavazással, megbízatása visszavonásig érvényes.
- Képviseli a gyermek és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezek érvényesülését.

- Nevelési év elején megtervezi az adott év gyermekvédelmi feladatait.
- Az óvodapedagógusok segítségével felméri a hátrányos és veszélyeztetett gyermekeket.
- Nyilvántartást vezet a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről.
- Kapcsolatot tart a családsegítő szolgálattal és a gyermekjóléti szolgálattal.
- Koordinálja a probléma kezelését, feljegyzi a családokkal kapcsolatos intézkedéseket.
- JELZŐLAP vezetése, átvétele a csoportos óvodapedagógusoktól, továbbítása a címzett felé.
- Szükség szerint családlátogatásokat végez az óvodapedagógusokkal.
- A fogadó órák alkalmával a szülők rendelkezésére áll a felmerülő problémák és kérések megbeszélésére.
- Részt vesz a gyermekjóléti szolgálat által kezdeményezett esetmegbeszéléseken, tanácskozásokon.
- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvodapedagógusok között.
- Munkájáról évente beszámol a nevelőtestületi értekezleten.

3. szint Óvodavezető szintje:

- Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
- A gyermek mindenekfelett álló érdekének érvényesítése, és az érvényesítés ellenőrzése.
- Gondoskodik a gyermekvédelmi felelős továbbképzéséről és beszámoltatja az elhangzottakról.
- Tájékoztatja a szülőket a faliújságon a gyermekvédelmi felelős, és a családsegítő személyéről és elérhetőségéről.

A gyermekvédelmi munka várható eredményei:

- Minden veszélyeztetett gyermek szerepel a gyermekvédelmi nyilvántartásban.
- Minden veszélyeztetett gyermek családjá tájékoztatást kap a támogatás lehetőségeiről, és segítséget ügyeinek elintézéséhez.
- Minden rászoruló gyermek megkapja a jogosultság szerinti kedvezményeket.
- Bizalommal fordulnak felénk a szülők.
- Elfogadják javaslatainkat, segítségünket.
- Segítő szolgálatok tanácsait igénybe veszik.

Szülői jogok és kötelességek:

- A szülő joga, hogy megismerje a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programját, szervezeti és működési szabályzatát, házirendjét és tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról. A házirend egy példányát a beiratkozáskor a szülőnek betekintés céljából át kell adni.
- Joga, hogy saját gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, a gyermek neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon.
- Kezdeményezheti szülői szervezet, óvodaszék létrehozását, s abban tevékenyen közreműködhet.
- A szülő kötelessége, hogy gondoskodjon a gyermek testi, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről.
- Biztosítsa gyermeke zavartalan és rendszeres óvodába járatását. A gyermek a Köznevelési törvény 1993.24.§(3). bekezdés értelmében, abban az évben, amelyben a gyermek betölti az ötödik életévét, a nevelési év kezdő napjától (szeptember 1.) óvodakötelesé válik, mely szerint napi 4 órát köteles óvodai nevelésben részt venni.---
- Amennyiben a szülő a gyermeket másik óvodába kívánja elvinni, akkor az új óvoda igazolását meg kell kérni. a visszajelzés hiányában értesíteni kell az illetékes jegyzőt.
- Kísérje figyelemmel gyermeke fejlődését és a tőle elvárható módon segítse a fejlődés folyamatát, valamint a gyermek közösségbe való beilleszkedését, a közösségi élet szabályainak elsajátítását.
- Rendszeresen tartson kapcsolatot a gyermekével foglalkozó pedagógusokkal és részükre az együttnevelés érdekében a szükséges tájékoztatást adja meg.
- Tartsa tiszteletben az óvoda dolgozóinak emberi méltóságát és jogait.

13 AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való **szoros** együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, szociális intézmények, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskola) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az együttműködést, közösségi kapcsolatokat és érzelmeket erősítő helyzeteket teremt, módszereket alkalmaz az óvodai és óvodán kívüli tevékenységek során.

Az együttműködés, kommunikáció elősegítésére követendő mintát mutat a gyermekek és szülők számára a digitális eszközök funkcionális használata terén.

Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.

A család- óvoda kapcsolata – az óvoda családsegítő és családokat támogató tevékenysége:

Cél:

Olyan bizalmi kapcsolat kiépülése, amely a gyermek fejlődése érdekében kívánatos. Az óvodai nevelés, céljaink elfogadása a családok részéről. A szülő elégedettségének állandó figyelemmel kísérésével az igények beépülése a nevelési folyamatainkba.

Óvodapedagógus feladatai:

A hatékony együttnevelést, család és óvoda jó kapcsolatát, a **nevelő partneri viszonyt kiépíti**. A gyermekek egészséges fejlesztéséért való közös felelősséget tudatosítja. A Piricsei Mesevár Óvoda pedagógiai programját, céljait, feladatait ismerteti, és elfogadtatja a szülőkkel.

Óvodánk szokásait, hagyományait ismerteti a házirendben, a napirendben, a munkatervben megfogalmazottak alapján.

13.1 Óvodán belüli együttműködések:

Óvoda-család

A gyermekek harmonikus fejlődése érdekében az óvoda-család kapcsolatának fontos szerepe van, mivel az óvoda kiegészíti, illetve tovább folytatja a családi nevelést, ezért szükséges az együttműködés, a jó partneri kapcsolat kialakítása.

Az óvodába lépést megelőzően az új gyermekek szülei számára tájékoztatást ad arról, hogyan lehet minél zökkenő mentesebbé tenni az első óvodai napokat és támogatást, segítséget nyújt az iskolához szükséges új szülői szerepkör kialakításában.

Családlátogatás

Családlátogatásra alkalmanként a gyermek közvetlen környezetében kerül sor. A kapcsolattartás e formája segít megérteni a gyermek viselkedésének háttérében meghúzódó jelenségeket. Az óvodapedagógus ekkor tájékozódik a családi nevelés elveiről, szokásairól.

Befogadás

A befogadás időszakában a családból és a másik óvodából érkező gyermekek és szüleik egyéni igényeit, vesszük figyelembe (fokozatos beszoktatás, szülői jelenlét, a gyerek számára fontos érzelmi megnyugvást biztosító tárgyak, játékok behozatala, stb.).

Pedagógiai **tájékoztatókat szervez** a szülők számára a szülői értekezleteken, nyílt napokon és érdeklődés alapján, egyéb fórumokon.

Szülői értekezlet

Az óvoda munkatervében megjelölt pedagógiai témájú szülői értekezletekkel a családi nevelés hatékonyságát segíti. Az óvodapedagógus és szülő közötti partneri kapcsolatra kerül a hangsúly. A szülői értekezleten az óvodát, a csoportot, a szülőket érintő témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg.

A szülők igényeit, javaslatait, kéréseit, felajánlásait figyelembe veszi nevelőmunkájában.

Napi személyes találkozás

A szülőkkel való napi kapcsolattartás azt szolgálja, hogy a szülő folyamatosan tájékoztatva legyen gyermeke fejlődéséről, az óvodai élet fontosabb eseményeiről, történéseiről. A tájékoztatásnak rövidnek lényegre törőnek kell lenni és nem mehet a gyermekekkel való foglalkozás rovására, sem reggeli, sem délutáni időszakban.

Fogadó óra

A hosszabb beszélgetésekre fogadó óra keretén belül kerülhet sor, melynek időpontját az óvodavezető határozza meg. A szülőket tájékoztatjuk az óvodapedagógusok, óvodavezető időpontjáról. A négy szemközti találkozások lehetőséget adnak az őszinte tényfeltáró beszélgetésekre.

Nyílt nap

Nyílt rendezvényeket szervez, melyen a szülők lehetőséget kapnak az óvodai élet szokás- és szabályrendszerének közvetlen megismerésére, gyermekük megfigyelésére. A szülők mintát láthatnak az óvodapedagógus-gyermek közötti kommunikációra, a gyermek közösségben megfigyelhető viselkedésére, társakkal való együttműködésre és lehetőséget biztosítunk a szülő-gyermek együttes tevékenykedtetésére.

13.1.1 Közös programok

A közös programok, ünnepek lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolat mélyítésére, egymás értékrendjének, szokásainak megismerésére.

A szülők jogainak érvényesítését segíti az óvoda pedagógiai és szervezeti alapküldetésének elkészítésekor a Szülői Közösség képviselői révén SZMSZ, Házi rend.

Sikerkritérium:

- közösen szervezett gyermek és felnőtt programok
- nyílt napok – nagyfokú érdeklődéssel
- óvodai, óvodán kívüli programok.

Kapcsolattartás várható eredményei:

- A családok elégedettek az óvoda működésével.
- Minden szülő rendszeres tájékoztatást kap, gyermeke fejlődéséről.
- A szülők aktívan részt vesznek az óvoda rendezvényein.
- A szülők nevelési problémáikkal, gondjaikkal, bizalommal fordulnak az óvodapedagógusokhoz, akiktől segítséget kapnak.
- Azonosulnak az óvoda elveivel.

Az óvodapedagógus és a pedagógiai munkát segítő más felnőttek kapcsolatrendszere

Az óvodapedagógus nyitott a szülő, a gyermek, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében

A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.

A kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.

Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.

13.2 Az intézmény külső kapcsolatai

- Intézményünk közreműködik a partneri körének azonosításában, valamint a partnerek igényeinek és elégedettségének megismerésében.
- A partneri elégedettségméréshez kérdőívet dolgoztunk ki.
melléklet – szülői kérdőív
- A mérések során kapott eredmények, értékelések alapján megismerjük partnereink igényeit és igyekszünk lehetőségeinkhez mérten teljesíteni.
- Az elégedettségmérés eredményeinek folyamatos javítására törekszünk.
- Intézményünk saját hatáskörben dönt a szülői kérdőívezés lebonyolításának szabályairól.

Az intézmény fenntartójával való együttműködés:

Az intézmény személyi- és dologi irányzatok feletti jogosultságát a Piricse Község Önkormányzatával együtt gyakorolja. A pénzügyi feladatokat a Polgármesteri Hivatal látja el.

Az óvoda egyéb kapcsolatai:

- Családok
- Környező települések óvodái
- Település iskolája

Az óvoda nevelőmunkáját segítő intézmények:

- Gyermekjóléti Szolgálat
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, Mátészalka Megyei Tagintézménye
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, Nyírbátor Megyei Tagintézménye
- Nyíregyházi Pedagógiai Oktatási Központ

Az óvoda egészségre nevelő munkáját segítő intézmények és személyek:

- A település háziorvosa
- A település védőnője
- A Foglalkozás- egészségügyi Szolgálat Orvosa
- Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat

A gyermekek műveltségét gazdagító intézmények:

- Művelődési házak
- Színház, bábszínház
- Múzeumok, kiállítótermek
- Gyermekkönyvtárak

14 IRÁNYMUTATÓ DOKUMENTUMOK A PIRICSEI MESEVÁR ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

- Az óvodai nevelés országos alapprogramja (A Kormány 363/2012 (XII.17.). Korm. Rendelete 2012)
- 2011. évi CXC. törvény a Nemzeti Köznevelésről
- Az Óvodai Nevelés Programja (Országos Pedagógiai Intézet 1989.)
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. Évi XXXI. Törvény
- A gyermeki jogok ENSZ alapegyezmény 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet a nevelési- oktatási intézmények működéséről / módosításokkal egybeszerkesztve
- A Piricsei Mesevár Óvoda Alapító Okirata
- Oktatási Hivatal kiadványai:
 - Minősítési kézikönyv óvodák számára,
 - Önértékelési kézikönyv óvodák számára,
 - Tanfelügyeleti kézikönyv óvodák számára.

15 FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

- Villányi Györgyné: Játék a matematika Matematikai játékok gyűjteménye óvodapedagógusoknak Tárogató Kiadó Bp. 1993.
- Perlai Rezsőné: A matematikai nevelés módszertana. /Nemzeti Tankönyvkiadó 1997.
- Balázsné Szűcs Judit: Az EMBER, aki óvodás /Bp. 1997. Litograph Kft
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarccal az iskolában /Alex-Typo Kiadó Bp. 1992.
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel /JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet, Szolnok, 1997.
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin — Dr. Páli Judit: Komplex prevenciós óvodai program /Adatbank OKI 1996.
- Bakonyi Anna: Irányzatok, alternatívák az óvodai nevelés területén / Tárogató Kiadó Bp. 1995.
- Nevelőmunka az óvodában. /Pedagógiai füzetek Miskolc 1989.
- Dr. Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok. / Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1995.
- Dr. Gósy Mária: Beszéd és óvoda /Nikol Gmk 1997.
- Mérei Ferenc — V. Binet Agnes: Gyermeklélektan /Gondolat Kiadó Bp. 1985.
- Keresztúri Ferencné — Csipes Zoltánné: Mályva integráló — differenciáló óvodai program /Adatbank OKI 1997.
- Villányi Györgyné: A saját nevelési program készítésének útjai /Óvodai Élet 1996/5.
- Vekerdy Tamás: Az óvoda és az első iskolai évek a pszichológus szemével / Tarikönyvkiadó 1989.
- Forrai Katalin : Ének az óvodában Bp, Zeneműkiadó, 1974.
- Zilahi Józsefné: Mese, vers az óvodában I. /Nemzeti Tankönyvkiadó 1994.
- Dr. Tótszöllősné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában

16 LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Véleményezte

.....
Dátum

.....
Szülői közösség

Elfogadta

.....
Dátum

.....
Nevelőtestület

Jóváhagyta

.....
Dátum

.....
Óvodavezető

Érvényességi nyilatkozat 2018. szeptember 01-től visszavonásig.

Módosítás előírásai:

- Törvényi változás esetén
- Feladatváltozás esetén
- A nevelőtestület 2/3-os többségi kezdeményezése alapján, a nevelőtestület dönt a módosítás elfogadásáról.
- Írásbeli előterjesztés nevelőtestületnek, óvoda vezetőségnek.

Nyilvánosságra hozatala:

A fenntartó és a partnereink által megtekinthető a vezetői irodában és minden csoportszobában.